

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Första Kammaren. N:o 34.

Onsdagen den 28 April, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 21 i denna månad.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att han, jemlikt Kammarrens beslut, låtit å Kammarrens vägnar efterhöra Hans Excellens Herr Statsministern *Themptanders* helsotillstånd och taga afskrift af den derom senast utfärdade bulletin, hvilken hade följande lydelse:

Natten har varit lugnare än den föregående, och har Hans Excellens njutit några timmars sömn. Svårigheten att andas kvarstår ungefär som förut, och tillåtes ännu blott en sittande ställning. Den 28 April 1886.

P. J. Wising.

A. Werner.

Efter uppläsande häraf tillade Herr Grefven och Talmannen, att, så länge Herr Statsministerns tillstånd forfore att vara oroande, komme förfrågningar derom att å Kammarrens vägnar dagligen göras samt de i anledning deraf meddelade underrättelser att hållas Kammarrens ledamöter till handa genom sekreteraren.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Banko-Utskottets under gårdagen bordlagda utlåtande N:o 11.

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af
stenkols-
fyndigheter.*

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 14 och 17 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 55, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till stadga angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Jag anhåller att vid föredragningen af detta betänkande 10 § måtte föredragas först efter 17 §. Den sistnämnda medgifver nemligen, att inmutning må ega rum i fält, på hvilket koncession meddelats, och 10 § innehåller, hvilka rättigheter i afseende på brytningen af de mineral, som kunna finnas, tillkomma den, som erhållit koncessionen, och jag anser, att det kan uppstå tvifvel, om han fått allt som utlovas, derest inmutningsrätt medgifves. Jag anhåller därför, att 10 § måtte föredragas först efter 17 §.

På gjord proposition beslöt Kammaren, att förevarande lagförslag skulle punktvis företagas till afgörande, dervid 10 § skulle förekomma näst efter 17 §, och rubriken behandlas efter det lagbestämmelserna blifvit genomgångna, samt att Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan skulle föredragas sist.

Herr Hallenborg: Jag får härmed hemställa till Kammaren, att Utskottet, för den händelse lagförslaget skulle i vissa delar komma att af den ena eller andra Kammaren återförvisas, må lemnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende å de paragrafer, hvilka må hafva blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemkningar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunna föranledas.

Denna hemställan bifölls.

Utskottets förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.

1 kapitlets öfverskrift och 1 §.

Grefve Strömfelt: Det torde ursäktas mig, om jag vid detta tillfälle, då en ny lag för den svenska stenkolsindustrien, fotad på helt främmande grund, föreligger till antagande, skulle yttra mig något omständligt. Det sker, därför att denna industri har en viss, ganska stor betydelse för det allmänna, därför att jag genom mång-årig praktik är väl förtrogen med densamma vilkor och behof och slutligen därför att, om någon i framtiden skulle forska i Riksdagens arkiv angående den diskussion, som förts vid detta viktiga förslags debatterande, och denne person till äfventyrs vore förtrogen med, som man säger, den "svarta diamanten" och vilkoren för dess bringande till samhällets nytta, det är min rätt såsom representant och skyldighet såsom industriidkare att hafva min åsigt om förslaget till protokollet förvarad.

Den svenska stenkolsindustrien arbetar redan till följd af naturens

anordning af tunna, ojemna och stundom genom förkastningar af brutna flötser under vida hårdare villkor än den utländska. Till be-lysning af detta förhållande får jag nämna, att då hittills kända och bearbetade svenska flötser äro af omkring två fots mäktighet, någon-gång med en deröfver liggande flöts af omkring en fot, men dessa då skilda af ett omkring trettio fots mellanrum, har utlandet på de flesta ställen att uppvisa från 15 till 30 flötser öfver hvarandra med en sammanlagd stenkolsmäktighet af 20 till 150 fot. Häraf framgår, att den svenska stenkolsindustrien för sin utveckling har behof af en gyn-sammare lagstiftning än utlandets, men förhållandet både har varit och kommer att förblifva motsatsen. Hvarför? Jo, emedan man i Sverige vill åt jordegaren inrymma ett vida större skydd mot denna industri än i utlandet och därför att man i detta förslag pålagt industrien hittills i svensk lagstiftning okänd beskattning. Deraf här-flyter just svårigheten att afväga industriens förmåga att lemna mot jordegarens kraf att erhålla så väl det ena som det andra, och det var med kännedom om dessa förhållanden, som jag år 1884, då af regeringen tillkännagafs att en lagstiftning för den svenska stenkols-industrien skulle utarbetas, på detta rum yttrade: "kan regeringen lösa en sådan uppgift på ett för denna för landet så viktiga industris framtid i förening med jordegarnes framställda eller framställande for-dringar gagnande sätt under en tid, då man tydigen förnimmer att motståndet är stort inom representationen, skall jag uppriktigt gratu-lera regeringen." §§ 5, 16, 22 och 45 i *regeringens förslag* innehålla bestämmelser, som äro af rent prohibitiv natur. Jag kan således icke med den allra bästa vilja framföra någon gratulation. Jag skall under debatten söka gifva skäl för detta mitt yttrande, så mycket mer, som, derest förslaget faller, det ju alltid är af nytta vid ett blifvande för-slags uppgörande att hafva tillgång till de olika åsigter, som under diskussionen blifvit uttalade.

Jag ber att få förutskicka den anmärkningen, att jag väl uppfattar komiténs svårösta problem; min kritik gäller därför icke komitén, och jag ser mycket väl, hvilka svårigheter ordtöranden i denna komité måste hafva haft för att förena åsigtterna, men jag beklagar, att inga reservationer blifvit anförda; jag vet ändock att olika åsigter i flera frågor förekommit.

Det första som möter, när man granskar detta förslag, är att det egentligen innehåller två afdelningar, ehuru med en viss sammanbland-ning. Den första afdelningen innefattar de 4 första kapitlen, hvilka lagstifta för en möjligen blifvande stenkolsindustri; de 4:de och 5:te kapitlen, eller den andra afdelningen, såsom jag vill kalla den, inne-håller bestämmelser angående *hela* den redan varande industrien. Denna hänvisas dock till alla hufvudsakliga delar och med få undan-tag till 1884 års grufvelag för malmfyndigheter, detta oaktadt Herr Civilministern 1884 till statsrådsprotokollet säger: "såsom jag förut nämnt, innehåller förslaget inga bestämmelser om stenkols bearbetning och tillgodogörande. Stenkolsindustrien erbjuder i så många hän-seenden olikheter med den öfriga bergverksindustrien, att, såsom jag flere gånger erinrat, den i alla händelser bör utgöra föremål för sär-

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*
(Forts.)

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

skild lagstiftning.“ Det är då efter mitt förmenande icke följdriktigt att två år derefter, sedan man sagt, att stenkol hafva med andra mineral en så *olika natur*, att för dem måste *särskild lagstiftning* anordnas, hänvisa all den redan existerande stenkolsindustrien till bestämmelserna för “den öfriga bergverksindustrien“, så mycket mindre, som, just på grund af detta civilministerns uttalande, hvarje ord om och hvarje häntydan på stenkol blifvit ur 1884 års grufslag utesluten. Detta gör dock icke den nu gällande 1855 års stadga. Den nämner stenkol hvarje gång stenkol behöfver nämnas. Detta itudelande medför naturligtvis en mängd olägenheter; det lemnar två lagar för samma slags fyndighet, två lagar med helt olika bestämmelser för ett och samma fall. Man måste söka sina bestämmelser i tvenne olika laghöcker, och denna olägenhet ökas betydligt, såsom jag nämnt, deraf, att man på ett för stenkolsindustrien olyckligt sätt återförvisar densamma till sammanblandning med andra, helt olikartade fyndigheter och till en lag, som icke med ett ord nämner stenkol; detta är bestämdt en stor brist. Det står visserligen i 45 §, att 1884 års grufvestadga skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse, men hvad som blir tillämpligt kommer sannolikt icke att afgöras annat än genom process; att skriva lagar, som *måste* leda till processer, anser jag vara ett fel. Detta hade mycket lätt kunnat undvikas; man borde, sedan inmutningsrätten blifvit aflyst och således inga kapitel, som beröra denna, mer kunna hafva tillämpning, ur 1884 års lag om utmål här i 5 kapitlet infört alla de bestämmelser, som röra den nuvarande industrien, och man kunde hafva låtit de paragrafer i 1886 års lag, som vore användbara äfven för denna stenkolsindustri, tillämpas på densamma. Derigenom hade ordning och reda åstadkommits, och det hade alldeles icke varit ett arbete, som öfverstigit en jurists förmåga och krafter; värre konstverk får man se dem uträtta. Industrien hade härom gjort underdånig hemställan, men denna har icke blifvit beaktad. I Utskottet yrkade jag på en sådan åtgärd, men Utskottet ansåg, att den skulle rifva sönder förslaget, och som jag icke ville åstadkomma en sådan sönderrifning, för den händelse att förslaget hade utsigt att blifva antaget, så har jag icke reserverat mig.

Går man till första paragrafen, så införes der koncessionssystemet. Detta är hemtadt ur den franska lagstiftningen; man har med tillämpning af detta system skaffat jordbrukaren skydd samt i 22 § infört en afgift till hans fördel, hvilket är något hittills okänt i vår lagstiftning. Detta till jordegarens fördel; men man har noga aktat sig att ur franska lagen taga de bestämmelser, som vore till industriens fördel. Jag vill bevisa detta. *Artikeln 11* i franska lagen säger, att den, som söker koncession, skall styrka, att han eger medel att bestrida afrad och skadestånd.

Det är allt, som behöfves enligt franska lagen; men i den föreliggande lagens 11 § införes en stor deposition till säkerhet för skada och intrång, dels af 2,000 kronor och dels af 50 kronor för hvarje hektar, som koncessionen omfattar — således för ett utmål af 1,500 hektar icke mindre än 77,000 kronor, och dessa penningar ligga för industrien oanvändbara under hela den tid, arbetet fortgår. *Artikeln*

15 innehåller, att grufvegaren måste i det fall, att arbeten måste utföras under *boningshus* m. m. ställa borgen för erläggandet af hvarje skadestånd, som må honom ådömas i händelse af olycksfall.

Enligt det föreliggande regeringsförslaget skulle, utom den säkerhet, som afses med bestämmelsen om den nyss nämnda depositionen, lemnas stora pelare för hvarje uthus, äfven om dessa icke äro större, än att grundplanen är en qvadrat med fyra fots sida. Sådana bestämmelser äro för grufarbetet rent af förhindrande. *Artikeln 19* säger, att från det ögonblick koncessionen å en grufva är vorden meddelad, äfven om det är till jordegaren, är denna egendom skild från jorden och betraktas derefter som ny egendom, i hvilken nya inteckningar kunna tagas.

Detta är en ofantlig fördel för industrien. Hvad föreslår regeringen här? Sedan det industriella företaget löst till sig hela det erforderliga området och betalat detsamma med fulla värdet och hälften derutöver, skall det till jordegaren erlægga en afgift, hvartill något motsvarande icke fins i svensk lagstiftning, hvilken går till 2 procent af värdet på hvad som produceras; och när arbetet är slut, skall hela detta lösta område *utan ersättning* återfalla till jordegaren, och så sträng är lagens 32 §, att alla hus skola vara borta från området inom två år derefter. Detta senare är en för industrien orimligt hård bestämmelse, ty om jag t. ex. icke räknar annat än boningshus, hvilka, kvarstående efter arbetets slut, hafva värde, går detta vid Bjuf till öfver 300,000 kronor och vid Höganäs till flera gånger detta belopp; men när de skola borttagas, tillintetgöras värdet.

I *30 artikeln* säges, att en plan af utmålet i tre exemplar i skala af tio millimeter på hundra meter skall vara bifogad ansökningen; denna skall vara bestyrkt af bergsingeniören och bekräftad af departementsprefekten.

§ 2 mom. 6 i regeringens förslag stadgar i detta hänseende: "ansökningen skall åtföljas af karta öfver området i skala af 1 : 4,000, upprättad af behörig landtmätare enligt de för kartor vid egoskiften gällande bestämmelser." I förgår kom en förste landtmätare från mellersta Sverige till mig och gjorde mig uppmärksam på, hvad detta betyder. För 1,500 hektar komme en karta att kosta omkring 6,000 kronor, utom tidsutdrägt, så vida icke laga skifte nyss förut öfvergått området, ty man måste då lägga in hvarje dike och alla hus samt göra en fullkomligt ny uppmätning. Om franska lagen i detta fall tjenat till föredöme, hade hela arbetet icke kostat öfver 600 kronor. Vidare framstälde han den åsigt, att icke Konungens befallningshafvande, derest jordegaren tredskas, skulle kunna förordna om uppmätningen, emedan koncessionssökanden ej vore jordegare; jag lemnar derhän, huru det kan vara med den saken.

I *31 artikeln* heter det, att flere koncessioner kunna förenas i en och samma koncessionsinnehafvares hand o. s. v.

Läser man civilministerns motiv till 5 §, der det bestämmes att koncessionsområdet ej må innefatta större areal än 750 hektar, finner man af dessa, att området begränsas, emedan man, enligt hans åsigt, ej bör monopolisera industrien. Deraf följer, att ingen person eller

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

bolag må innehafva mer än en koncession, och detta kan blifva ett verkligt hinder för en svensk stenkolsindustri, om området sättes för litet.

Jag har härmed visat, att man i regeringens lagförslag utelämnat de fördelar, som äro industrien beviljade i den franska lagen, ur hvilken koncessionssystemet är hemtadt. *Artikeln 10* i franska lagen skiljer eftersökande af stenkol från *bearbetande*. Enligt densamma behöfver eftersökaren blott uppgöra med jordegaren och så vida detta ej låter sig göra, erhåller han tillstånd af regeringen, sedan jordegaren blifvit hörd och området betaldt. Det område, som vid en undersökning behöfves, är icke stort; mer än $\frac{1}{2}$ tunnland torde ej behöfvas för uppsättande af en ångpanna med behöfligt maskineri och borrhús, och detta kan eftersökaren utan svårighet stå ut med. Men genom föreliggande lags 1:sta § intvingar man eftersökaren i koncessions-systemet med hela dess kostsamma och vidlyftiga apparat af kartas anskaffande, lysning och kungörelser, klago- och anmärkningstid, som medför en tidsutdrägt i lindrigaste fall af månader men äfven möjligen af år. Geologien säger, att formationen är kolförande, men ingen geolog har ännu kunnat säga att i formationen finnes stenkol; detta bestämmer endast jordborren. Att borrhning medför stora kostnader, deri har Lag-Utskottet fullkomligt rätt, men att onödigtvis pålägga eftersökaren ännu större kostnader, deri tror jag att regeringen gjort orätt. Det ligger något aldeles orimligt deri, att man skall begära koncession för bearbetande af en fyndighet, som *då* icke finnes till annat än i inbillningen. Dessutom vägar jag påstå, att efter detta, kommer det att blifva mycket sparsamt med eftersökare, om ens några, ty dermed är förenadt för stor uppoffring och risk. Om jag antager att någon fått koncession på ett fält af 1,500 hektar, och att vid borrhning på ena hörnet af området finnes t. ex. en 2-fots arbetsvärd flöts med goda stenkol, så är det troligt, då icke mer än ett koncessionsområde får finnas på en hand, att jordegarna bredvid skynda att taga koncession på så stort område, som lagen medgifver, och under tiden, medan den förstnämnde fortsätter undersökningen på andra delar af sitt område, försvara sina koncessioner. Om då, såsom i vår nyckfulla formation lätt kan inträffa, det icke träffas några stenkol i de andra borrhålen, så har den förste undersökaren med sina borrhningar och alla andra åtgärder, som medfört ofantliga kostnader, endast haft nöjet att med sitt arbete gynna sina grannar. Deri ligger en fara för att, såsom jag tror, eftersökandet icke hädanefter kommer att bedrivas. Hvad göra de nämnde jordegarna under sådana förhållanden? De hålla helt naturligt på sina fält, hvilka de genom försvarsarbetes utgörande behålla, och fordra 50 à 100,000 kronor för *rättigheten* att der bedriva stenkolsindustri, och sålunda hafva vi samma historia i gång, som man velat förebygga genom inmutningsrättens borttagande; skilnaden är endast, att spekulationen och möjligheten dertill blifvit öfverflyttad till jordegarna. Jag yttrade äfven häremot mina betänkligheter i Utskottet, men det svarades, att i och för afhjelpandet af denna brist förslaget också skulle sönderrifvas, och då jag icke ville medverka dertill, har jag icke heller mot 1 § reserverat mig. Ännu ett skäl därför finner jag deri, att en del

af den svenska stenkolsformationen är så undersökt, att åtskilliga koncessioner möjligen skulle kunna begäras, sedan den ene mutsedelsinnehafvaren efter den andre sannolikt måste, efter denna lags antagande, släppa sina rättigheter. Det hade dock varit en gagnelig anordning, att hafva skilt mellan *eftersökande* och *bearbetande* och låtit det förra bero på uppgörelse med jordegaren. Så väl bergsöfverstyrelsen som bergmästaren i södra distriktet, hvilka närmast känna till denna industri, hafva också gjort anmärkningar derom.

Jag har anledning förmoda, att jag får tillfälle att granska de öfriga §§ 5, 16, 22 och 45 under diskussionen och vill därför icke upptaga tiden med att nu göra det.

Mine herrar! Denna lagstiftning berör fullt ut lika mycket det allmännas intresse som något enskildt, vare sig jag ser på jordegarens eller industriidkarens. Stenkol är den mäktigaste häfstängen för ett lands industri och utgör numera vilkoret för ett lands förmåga af sjelfförvar. Hvarje land, som varit nog lyckligt att ega detta mineral, har ock ansett detsamma utgöra en källa till nationalrikedom och till sjelfständighet, och har uppfattat dess bringande ur jordens innandöme — hvilket just är det arbete, som benämnes stenkolsindustri — såsom ett statsintresse. Hvarje industris förmåga till utveckling beror på den lagstiftning, under hvilken den skall arbeta.

Sådana länder hafva också skyndat att för denna industri stifta sådana lagar, att de kunnat befordra industriens utveckling. De svenska statsmakterna hafva också en gång varit af sådan mening. Den hafva de fordomdags, i början af detta århundrade, inskrifvit i Höganäsverket historia; men det är nu länge sedan.

Lika gagnande som 1855 års nu gällande stadga har varit för eftersökande af stenkol, lika ogynsam har den i flera hänseenden varit för bearbetande af detta mineral; och detta derföre, att den har innehållit samma bestämmelser för så till natur som törekomst alldeles olika fyndigheter som stenkol och malm. Att så varit förhållandet, framgår deraf, att sedan år 1855 icke mindre än inemot 400 borrhål nedslagits, vexlande emellan 50 à 60 och 900 fots djup, under det att under samma tid icke mer än tre stenkolsgrufvor kunnat uppstå och arbeta. Erfarenheten från dessa tre stenkolsgrufvor har visat, att ingen industri i Sverige har haft så svårt att kunna hållas vid lif och på samma gång lemnat kapital och arbete så utan *all* afkomst, som stenkolsindustrien.

Ar 1885 utbrötos vid de 4 i gång varande stenkolsgrufvorna 8,251,017 kubikfot stenkol, hvilket, efter medeltal af 10 års senast varande import utaf stenkol, utgör *en sjettedel af hela Sveriges stenkolskonsumtion*. Den 22 April 1875 skref Generalstabschefen för första gången till Kongl. Maj:t och fordrade, att statens jernvägstrafikstyrelse skulle i beredskap hålla ett förråd af stenkol för 16 månader, endast och allenast för att värna landets sjelfständighet; ty om ett krig utbröte, och stenkolstillförseln afstannade, vore i annat fall försvarsförmågan begränsad, om icke alldeles slut. Då svarade trafikstyrelsen och undanbad sig detta åliggande, enär det skulle medföra en kostnad af öfver 1,400,000 kronor, men hänvisade på tillgången af svenska

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*

(Forts.)

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

stenkol. Sedan dess är denna fara afhulpen genom den nu i gång varande industriens åtgöranden. År 1885 förbrukades på statens lokomotiv 31½ procent svenska stenkol af hela årets lokomotivförbrukning.

Jag har med detta visat, att den svenska stenkolsindustrien är ett statsintresse. Det är då angeläget, att med största varsamhet lagstifta för denna industri, så att man icke förhindrar en uppkommande industri, och att man icke *qväfver* den, som nu arbetar.

Under förhoppning, att Lag-Utskottets ändringar varda af Riksdag och regering antagna, har jag icke mer än vid en paragraf reserverat mig, men beder nu att få säga, att om en enda af dessa ändringar skulle falla, det enligt min åsigt vore vida lyckligare för det allmänna och för stenkolsindustrien, om hela lagen fölle.

Jag yrkar bifall till den första paragrafen.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Den anmärkning, jag har att göra vid den 1 §:n, är densamma, som blifvit gjord af Kommerskollegium och biträdts af en ledamot af Högsta Domstolen. Den rörer nemligen det förhållande, att efter förslaget en och samma koncession skall meddelas för så väl eftersökande som ock bearbetande af stenkolsfyndighet. Herr Civilministern har vid föredragningen af denna punkt i statsrådet anført, att i afseende å grufslagstiftningen följes denna regel; der meddelas väl icke koncession men inmutningen medförer nyttjanderätt, utan att någon föregående undersökning egt rum. Herr Civilministern har också ansett, att större enkelhet och reda på detta sätt skulle åstadkommas och att jordegaren borde besparas omkostnader och besvär, föranledda af eftersökningarna, hvarför sådana icke utan föregående koncession borde få ega rum. Nu är emellertid förhållandet det, att i Frankrike och de andra länder, som hafva följt Frankrikes lagstiftning, en aldeles motsatt åsigt gjort sig gällande. Jag är visserligen aldeles icke den, som i vår lagstiftning vill härfra främmande mönster, utan anser dem böra byggas på fosterländsk grund, men om vi finna skäl att antaga ett i utlandet redan följt system, böra vi väl ej derifrån göra väsentliga afvikelser, utan att noga tillse att de skäl, som för dem kunna förebringas, gifva fullt giltig anledning att förkasta hvad en mångårig erfarenhet visat vara i andra länder ändamålsenligt.

Jag har ansett, att detta särskiljande emellan inmutning och eftersökning bör göras i grufvestadgan, men anser, att det är ännu mycket större skäl dertill, då fråga är om koncession.

Om jag ser på de skäl, som i statsrådet anförts af Herr Civilministern, har jag redan nämnt, hurusom han hufvudsakligen synes hafva afsett, att icke jordegaren skulle tillskyndas skada och förfång genom eftersökandet. Jag har icke något emot, hvad som i det fallet bestämts till skydd för jordegaren, och om Kongl. Maj:t skulle vilja göra eftersökandet beroende af koncession, skulle jag väl anse profningen af ansökningar derom vara ett för Kongl. Maj:t onödigt besvär men icke principiellt hafva något deremot.

Min invändning är att eftersökande och nyttjanderätt för framtiden icke böra innefattas i en och samma koncession. Låt oss

föreställa oss, huru det går till i verkligheten. Den person, som vill eftersöka stenkol, har icke rätt att beträda jordegarens område, och denne kan afvisa honom derifrån. Han har ingen skyldighet att på något sätt visa, att det verkligen finnes några stenkol inom det område, hvarå han söker koncession. Således kommer det att hädanefter tillgå såsom förut vid inmutningar, — att den, som blott har en förmodan eller förhoppning om att stenkol någorstädes äro till finnandes, han begär koncession, att på det stället upptaga grufva, och om denna af Kongl. Maj:t blir honom beviljad, får han nyttjanderätt till området, utan att han sjelf eller Kongl. Maj:t eller någon annan vet, om der finnas några stenkol. Det är detta, som jag anser vara mycket obehörigt och kunna leda till ganska stora olägenheter.

Den siste ärade talaren nämnde, hur det kunde tillgå, att en person, som begärt koncession och fått sådan af Kongl. Maj:t, gör en borning och finner stenkol på ett ställe, nära gränsen af det honom beviljade område, hvarefter genast andra spekulanter begära och erhålla koncession för närgränsande områden. Det befinnes sedan att inom hela det den förste upptäckaren beviljade område, stenkol endast finnas på det ställe, der de upptäcktes, hvaremot rika flötser sträcka sig derifrån inom de områden, som blifvit beviljade de senare sökandena. Den uppenbara orättvisa, som här af följer, har tydligen sin grund deruti att upptäckaren ej först fick rätt att utröna och visa hvar stenkolsflötserna funnos, och derefter kunde begära och erhålla koncession på ett efter deras läge afpassadt område.

Men en annan olägenhet är att det icke förr än stenkolsflötsernas läge blifvit någorlunda utrönt, kan afgöras om en verklig upptäckt egt rum eller ej, och deraf synes mig att beviljandet af koncession bör vara beroende. Täfla en spekulant, som kallar sig upptäckare, och egaren till en stenkolsgrufva, om koncession till ett område i denna grufvas närhet, så bör enligt mitt förmenande grufve-egaren hafva företräde om de stenkol som kunna finnas tillhöra af dem redan bearbetade flötser, men upptäckaren få den, om han funnit ett nytt system af flötser, äfven om dessa vore i nästan omedelbar närhet af de gamla.

Jag anser det vara nödvändigt, att, innan koncession till nyttjanderätt lemnas, en undersökning blifvit gjord, så att man först vet, om stenkol verkligen finnas och om flötserna äro värda att bearbetas, vidare om samma flötser redan äro bearbetade, eller om det är ett nytt, sjelfständigt system o. s. v.; allt sådant är för Kongl. Maj:t fullkomligt obekant, då någon inkommer med sin ansökan om koncession, samt begär att få nyttjanderätt till ett mycket stort område och för obegränsad tid. Kongl. Maj:t har, såsom sagdt, icke ringaste sakskäl att gå efter vid bedömandet af koncessionsfrågan; men om man deremot bestämde, att en undersökning *först* skulle ske, och att *först derefter* nyttjanderätten genom Kongl. Maj:ts koncession skulle medgifvas, tror jag, att det skulle blifva mycket lämpligare och bättre, samt att icke blott rättvisa skulle öfvas, utan äfven många missbruk förekommas.

Rätten att inmuta stenkol upphäfdes därför, att stort missbruk

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersommande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

dervid egde rum och att skojet dermed gick så långt, att det väckte allmän förargelse, så att Kongl. Maj:t fann sig föranlåten att helt och hållet inhibera denna inmutningsrätt. På den grunden undantogs stenkolen från inmutning, men om nu detta koncessionssystem icke gifver den ringaste garanti för att stenkol verkligen finnas å det område, som koncessionen afser, så kommer samma historia att upprepas ehuru det numera är Kongl. Maj:t. som meddelar koncession, i stället för att det förut var bergmästaren, som medgaf inmutningsrätt. Kongl. Maj:t har mycket svårt att medgifva den ene koncession och neka den andre, der fullt ut lika goda skäl förefinnas, och om man icke vet, huruvida stenkol finnas, äro skälen lika goda för att medgifva som för att icke medgifva den begärda koncessionen.

En erhållen koncession på 1,500 hektar kan man troligen sälja för ganska mycket penningar, äfven om der icke finnas några stenkol, man kan förmä folk att grunda bolag och äfven tillskansa sig god ersättning af jordegaren, som är rädd för intrång och skada på sitt område.

Då allt detta synes mig vara särdeles olämpligt, tillåter jag mig anhålla om återremiss af den första paragrafen, på det att dessa förhållanden må af Utskottet tagas i närmare öfvervägande.

Herr Hallenborg: Jag är den förste talaren tacksam, därför att han insett de svårigheter, som komitén haft vid fullgörandet af sitt uppdrag och utarbetandet af förslaget. Dessa svårigheter hafva verkligen icke varit små. Å andra sidan kan jag icke annat än beklaga, att han fått den uppfattningen af komiténs arbete, att den tillgodosett jordegarens intresse utan allt afseende på industriidkarens. Att komiténs arbete, allt efter den enes eller den andres uppfattning, kan mer eller mindre fördelaktigt bedömas, är naturligt, men att komitén, ensidigt tänkande på jordbrukarens intresse, icke tillgodosett industriidkarens, deremot protesterar jag på det bestämdaste.

Såsom ledamot af denna komité, tröstar jag mig likväl med, att, sedan förslaget undergått granskning af Kommerskollegium och åtskilliga andra myndigheter äfvensom Kongl. Maj:t och slutligen Lag-Utskottet, det egna förhållandet inträffar i afseende å skilnaden emellan Kongl. Maj:ts och komiténs förslag, att endast 2 eller 3 paragrafer ändrats och emellan Kongl. Maj:ts och Lag-Utskottets förslag att endast 4 eller 5 punkter äro olika; och då nu betänkanDET undergått så noggrann och allvarlig pröfning samt resultatet af komiténs arbete så nära öfverensstämmer med, hvad nu föreslagits, tror jag ändå, att komitén kan fritagas från beskyllningen att icke hafva sökt att efter bästa förmåga tillgodose alla de olika intressena.

Då komitén avslutat sitt arbete, utgick projektförslag, till såväl de i ämnet sakkunnige som till alla, som ansågos intresserade i frågan. Den förste ärade talaren har också tacksamt erkänt, att han bekommit det exemplar, jag tog mig friheten sända honom. Jag beklagar, att icke några af de värdefulla upplysningar, som han nu lemnat, kommit komitén till godo. ty det är mycket sannolikt, att

komitén allvarligt skulle hafva tagit dessa anmärkningar i öfvervägande. Jag säger detta med så mycket mera anspråk på trovärdighet, som komitén rättat sig efter anmärkningar, som gjordes från flera håll och hvaraf följden blef, att komitén betydligt reducerade stenkolsverkens arbetsskyldighet samt gjorde åtskilliga andra förändringar, som ansågos vara just till gagn för industrien.

Man må betrakta stenkolsindustrien med hur mycket intresse som helst ur det allmännas synpunkt och tydligen inse, hurusom denna industri är af oberäknelig fördel för landet, så måste man ändå tänka på denna industris historia, och denna har, åtminstone i den provins, der stenkol finnes, varit af sorglig beskaffenhet. Det sätt, hvarpå inmutningar egde rum, och det ytterliga vingleriet med afseende å dessa åstadkom, att snart sagdt hela provinsen kom i uppror, enär icke någon var säker på att icke få sin egendom inmutad af personer, hvilka hvarken egde något begrepp om saken eller penningar för dess utförande, utan endast kommo och trängde sig in på hans område och der åstadkommo de största olägenheter.

Jag ber endast att få fästa uppmärksamhet på det, som står i komiténs betänkande, att under åren 1858—1872 uttogos icke mindre än 32,608 mutsedlar, motsvarande ett område af omkring 838,000 tunnland eller öfver 36 qvadratmil och att, när inmutningsrätten år 1872 suspenderades, funnos hvilande inmutningsansökningar uppgående till icke mindre än 29,588 stycken, motsvarande ett område af omkring 760,000 tunnland eller 33 qvadratmil, hvilka ansökningars bifallande visserligen skulle inbringa bergmästaren ganska stora inkomster, men i öfrigt endast bidra till att bibehålla eller föröka det nuvarande osäkerhetstillståndet. Det inmutade området skulle då komma att utgöra 69 qvadratmil, motsvarande öfver en och en half million tunnland jord. Det var därför komitén ansåg, att, när den skulle arbeta i denna fråga, den skulle söka ställa så till, att jordegarna icke skulle stå fiendtliga mot stenkolsindustriens idkare. Och för att den icke skulle stå fiendtlig fordrades åtminstone, att jordegarna skulle hafva säkerhet för att inga andra än de, som hade makt att bedrifva ett sådant företag, skulle få tillfälle att dermed befatta sig, så att icke hvilken landstrykare som helst skulle kuuna komma att säga: "här skall jag arbeta." Man må vara huru välvillig som helst mot stenkolsindustrien, så måste man väl ändå respektera eganderätten.

Den förste talaren yttrade, att detta komiténs arbete innefattade två afdelningar, den ena rörande den kommande industrien och den andra angående den nuvarande. Det är ju också helt naturligt, att när man skall stifta ny lag i afsende på vissa förhållanden, man får se till, att man icke kränker de rättigheter, som förut finnas; och hvad angår de stenkolsverk, som arbeta på grund af äldre bestämmelser, kan man ju icke ålägga dessa andra förpligtelser än sådana, som förut ålegat dem. Men å andra sidan måste det vara synbart i lagen, hvilka gamla företag, som förut finnas, och deras rättigheter. En nödvändig följd af detta har varit, att man måste i lagen införa särskilda bestämmelser för dessa äldre grufvor. Komitén kunde

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

visserligen hafva ur 1884 års grufstadga infört åtskilliga bestämmelser, så som den förste talaren påpekat, men ansåg att derest sådant vore behöfligt, komme säkerligen de, som egde att grauska förslaget, att formulera sådana på sätt som kunde vara lämpligt.

Den förste talaren yttrade sig äfven om de höga pris, som skulle uppstå, när koncessionsrådet beräknades till 1,500 hektar, eller 77,000 kronor. Han stälde sig på ståndpunkten af 1,500 hektar. Jag åter står på ståndpunkten af 500 hektars utmål, såsom komitén föreslagit och som den ansett tillräckligt på grund af de upplysningar, den förskaffat sig i den vägen. Om man tager i betraktande de nuvarande förhållandena, finner man, att vid de stenkolsverk, som för närvarande äro i gång, utbrytes årligen ett område af i medeltal 10 tunnland. Komitén ansåg då 500 hektar vara tillräckligt. Det belopp, som skall deponeras, utgör i så fall 27,000 kronor. Sättes åter koncessionsrådet till 1,500 hektar, blir depositionsbeloppet 77,000 kronor, och med beräkning af 750 hektar utgör det 39,500 kronor. Jag kan dock icke vara med om att lemna ett så stort område som 1,500 hektar, hvarom jag skall vidare yttra mig, när vi komma till den paragraf, som handlar härom.

Den siste talaren yttrade, att koncessionssystemet icke bättre än inmutningssystemet hindrade, som han uttryckte sig, "skojet" i detta afseende. Men det är ju en stor skilnad, när den, som begär koncession, får deponera ett belopp, innan han börjar sitt arbete; hvilket icke var nödvändigt, då mutsedlarne funnos — ty då kunde ju hvem som helst springa omkring och oroa hela orten, utan att behöfva deponera någonting, och en sådan blef till och med, efter hvad jag tror, på många ställen både herbergerad och trakterad, utan att det kostade honom något. Men nu skall han åtminstone visa, att han har medel till att kunna bedriva en sådan rörelse, för den händelse han kan få koncession.

Det är hufvudsakligen i afseende på den förebråelsen, som jag begärt ordet, att komitén skulle hafva begagnat sig af det franska koncessionssystemet för att göra allt till fördel för jordegaren men ingenting för industriidkaren. Det är en helt och hållet obefogad beskyllning. Och det är den åsyftade talaren lika omöjligt att bevisa hvarken det ena eller det andra i denna beskyllning. Bästa beviset för att den icke är sann ligger i det sätt, hvarpå komiténs arbete genomgått granskning. Och när vi i det afseendet stå på samma ståndpunkt som Kongl. Maj:ts och Lag-Utskottet i den föreliggande frågan, tror jag, att vi också kunna vara säkra på, att vi icke uppträdt så för jordegarnes fördel, att industrien skulle kunna lida någon skada. Komiténs syfte har varit att "ställa kyrkan midt i byn" —; om den icke lyckas, har sådant icke sin grund i bristande god vilja eller i saknad af intresse för stenkolsindustrien.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Statsrådet, Friherre Tamm: Jag får bedja Kammaren om ursäkt att jag uppträder i denna fråga, då jag icke gjort mig beredd att yttra mig, men den förste talaren har med hela kraften

af en under långa tider förvärfvad erfarenhet och med hela den öfvertygelsens värme, som uppenbaras hos ett nära berördt enskildt intresse, uppträdt så, att några af de af honom lemnade upplysningar måste af mig bemötas. Han har här vändt sig både mot komitén och Utskottet — hvilka han dock funnit af omständigheterna urskuldade — men särskildt mot regeringen med den beskyllningen, att regeringen icke i detta förslag velat tillgodose industriens intresse på sätt som vederbort, och han har anmärkt, att några särskilda paragrafer, nemligen den 5:te, 16:de, 22:a och 45:te äro rent af prohibitiva och utan tvifvel skulle helt och hållet omöjliggöra all stenkolsindustri i landet. Hvad nu dessa paragrafer beträffar, förhåller det sig så, att några af dem, efter det komiténs förslag till regeringen inkommit, blifvit så redigerade, att en *större* fördel för stenkolsindustrien blifvit medgifven, än enligt komiténs förslag varit fallet. I den 5:te paragrafen t. ex. har området blifvit ökad genom regeringens förslag till $1\frac{1}{2}$ gång så mycket, som komitén föreslagit, i det att nemligen komitén föreslagit 500 hektar, men regeringen 750 hektar. I den 16:de paragrafen har det af regeringen framlagda förslaget blifvit af Lag-Utskottet skärpt till jordegarens förmån. Och hvad den 22:a paragrafen beträffar har Utskottet, i öfverensstämmelse med regeringens förslag, hemställt om samma procenttal af inkomsten, som skulle till jordegaren lemnas, deremot dock flere reservationer blifvit anförda. Och den 45:te paragrafen i regeringens förslag visar alldeles tydligt, att derigenom äro tillgodosedda de intressen, för hvilka denna lagstiftning egentligen är afsedd, under det att den ändring, som i 45:te paragrafen af Utskottet föreslagits, har sträckt sig till att åt de gamla inmutningarne bereda ökade fördelar, lika med dem som genom koncession erhållas, utan att ålägga dem motsvarande skyldigheter. Med detta har jag velat visa, att regeringens förslag icke varit mot industrien fiendtligt, då man å ena sidan om detsamma har komiténs förslag och å den andra Utskottets.

Civilministern skulle efter samme talares yttrande icke hafva infriat det ord, som han år 1884 vid föredragning af grufvestadgan hade gifvit, nemligen att stenkolsindustrien skulle behandlas i lagstiftningsväg olika med bergverksindustrien. Den har dock blifvit det, jemväl rörande de två sista kapitlen i denna lag, men särskildt angående hela det öfriga lagförslaget. Det är ju obestriddigt, att en helt och hållet ny princip lagts till grund för stenkolsindustrien och att således endast de bestämmelser, som kunnat vara gemensamma för så väl malmer som stenkol, blifvit bibehållna att gälla för båda. Det är således utan skäl, som han ansett, att Civilministern icke infriat sitt år 1884 gifna löfte.

Han ansåg vidare, att det vore ett bestämdt fel att uppgöra en lag så, att processer deraf skola följa. Men jag vill fråga, huru det är möjligt, att man skall kunna skriva en lag så, att processer icke vid dess första tillämpning kunna uppkomma, och om det icke i allmänhet är fallet, att just genom sådana rättegångar vinnas bestämda grunder att följa i afseende å en ny lag.

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

Den klandrade skilnaden mellan de franska bestämmelserna och det nu föreslagna svenska koncessionssystemet skulle gälla åtskilliga af denna lags bestämmelser, såsom med afseende på deposition af medel, hvilka koncessionssökanden skulle aflemna, förr än han får bearbeta fyndigheten. Hvad detta beträffar är det sant, att genom det utvidgade område, som Utskottet föreslagit, det blir en större summa penningar, som skall deponeras. Men på denna deposition eger koncessionssökanden sjelf att uppbära afkomst, om han deponerar dessa medel i obligationer och icke i penningar. Om han åter deponerar dem i penningar, eger han naturligtvis icke att uppbära ränta, då den myndighet, som skall mottaga medlen, icke har någon skyldighet att göra dem fruktbärande.

Att icke flera koncessioner skola få sammanslås till en enda torde vara i det allmännas intresse föreskrifvet. Ty om hela det stenkolsförande området, som uppgifves till 7 kvadratmil, tages i beräkning, skulle det icke lemna utrymme för mer än 50 koncessioner och det torde icke vara orimligt begärtdt, att 50 koncessionsegare, som kunna drifva stenkolsindustri, i Sverige skola få finnas. Men genom sammanslagning af flera koncessioner skulle dessas antal minskas, och derigenom skulle äfven en för industrien nyttig och behöflig konkurrens helt och hållet dödas.

Hvad kartornas noggrannhet och dyrhet angår, är det visserligen sant, att de måste blifva dyra, om de skola vara noggranna, och dyrheten kommer också till stor del i följd af de stora områden, som vid koncessionen kunna tilldelas. Men det torde dock icke förhålla sig så, som talaren nämnde, att hela denna dyra kostnad måste läggas blott på undersökningen. Ty visserligen är det sant, att kartorna skola ingifvas, innan koncessionen meddelas. Men så mycket känner man nog de stenkolsförande lagren i Sverige, att något särskildt eftersökande icke för blifvande koncessioners meddelande torde behöfva förekomma, hvadan det är antagligt, att icke något eftersökande utan påföljande bearbetning skall behöfva företagas. Det uppgafs att eftersökande af stenkol icke skulle behöfva medföra upptagande af mer än ett enda borrhål och att för detta ändamål ett halft tunnland jord vore allt hvad som erfordrades. Om man skall göra en noggrann undersökning, föreställer jag mig dock, att man icke kan nöja sig med det utrymme, som erfordras för ett enda borrhål med plats för maskiner och dylikt eller ett halft tunnland jord, utan att dertill erfordras flere borrhål och således flere gånger ett halft tunnland.

Jag torde, för den händelse att någon särskild diskussion eger rum om de efterföljande paragraferna, få tillfälle att återkomma till åtskilligt, af hvad den förste talaren anført. Jag har nu endast velat yttra mig till följd af det skarpa klander, som rigtats mot regeringen för dess bristande intresse att vilja tillgodose den enskilda stenkolsindustrien.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Sedan nu de stora föredragen, under hvilka de särskilde talarne funnit nödigt eller lämp-

ligt att angifva sina respektive ståndpunkter, blifvit hållna, går jag att i korthet bemöta den andra talaren i ordningen, nemligen herr Wærn.

Hans yttrande gick derpå ut, att första paragrafen skulle till Utskottet återremitteras, på det att Utskottet måtte få tillfälle att taga i öfvervägande, huruvida det icke vore lämpligt att i enlighet med hans åsigt särskilja tillåtelse att eftersöka och koncession att bearbeta stenkolsfyndigheter. Det är känt, att denna åsigt är hyllad af Kommerskollegium, icke endast hvad angår koncessionssystemet utan äfven vid fråga om inmutningssystemet. Han åberopade äfven såsom stöd för denna åsigt Högsta Domstolen. Jag vill i anledning deraf erinra, att endast en ledamot af Högsta Domstolen, nemligen Justitierådet Naumann, biträdt den åsigt, som blifvit af Kommerskollegium i denna fråga framställd. För öfrigt blef denna fråga grundligt behandlad, då 1884 års grufvestadga var under handläggning, och Kommerskollegii åsigt blef lika litet då som nu adopterad. Nu finner jag det därför olämpligt att åter remittera denna paragraf till Utskottet af sådan anledning, helst Utskottet verkligen tagit frågan i öfvervägande. Utskottets betänkande visar också, att Utskottet vägt skälen för och emot, och förklarar sig finna de skäl öfvervägande, som tala mot att särskilja rättighet att eftersöka och rättighet att bearbeta stenkolsfyndigheter.

Af den andre talarens i ordningen anförande tycktes framgå, att han förmenade, att enligt den franska lagstiftningen den, som fått tillåtelse att eftersöka fyndighet derigenom också i viss mån skulle vara försäkrad om *företrädesrätt* i fråga om bearbetandet. Men så vidt jag känner nämnda lagstiftnings bestämmelser, är förhållandet icke sådant, utan tvärtom åtskilnaden mellan tillåtelsen att eftersöka fyndighet och koncessionen att bearbeta densamma så strängt genomförd, att det mycket väl kan inträffa, att eftersökaren icke får den önskade koncessionen å bearbetningen. Alldeles motsatt är förhållandet enligt nu föreliggande lagförslag, i ty att den som eftersökt fyndigheten äfven får bearbeta densamma, enär koncessionen afser båda befogenheterna.

Komitén har med mycket skäl gjort åtskilliga lättnader i vilkoren, så vidt koncessionshafvaren endast afser eftersökande af fyndigheter, i det att det för rättighet dertill endast behöfver deponeras 2,000 kronor, så länge allenast eftersökningsarbete pågår. Under den tid sådant eftersökningsarbete eger rum behöfver icke heller lösas eganderätten till det i dagen anvisade området; och vidare är i lagen antydt, att det antal dagsverken, som skulle utgöras, möjligen kan ned sättas, enligt Kongl. Maj:ts förslag, ända till en fjerdedel af hvad detta arbete skulle utgöra, när bearbetning kommer att ega rum.

Om nu Kammaren bifölle den andre talarens yrkande, vore det blott att derigenom besluta, att Utskottet ånyo skulle taga i öfvervägande, hvad Utskottet redan grundligt och samvetsgrant tagit i öfvervägande; och jag tror mig kunna försäkra, att Utskottet då icke skall komma till annat resultat, än hvartill det redan nu kommit. På dessa grunder och med afseende å den redan långt framskridna tiden af riksdagen anser jag det vara lämpligt, att de, som gilla kon-

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)*

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af
stenkols-
lyndigheter.
(Forts.)*

cessionssystemet, sådant det blifvit af Kongl. Maj:t föreslaget, redan nu bifalla förevarande paragraf, och att de, som icke gilla systemet, afslå densamma; men i denna senare händelse faller också hela förslaget.

För min del anhåller jag om bifall till den föredragna första paragrafen.

Grefve Strömfelt: Jag instämmer med Utskottets ordförande och anhåller fortfarande om bifall till paragrafen samt motsätter mig återremiss, emedan den icke skulle tjena till något.

Jag har icke i mitt första yttrande klandrat komitén; jag tror, att jag tillräckligt betonade det, och jag hade nästan väntat mig Herr Hallenborgs erkännande, att jag till och med komplimenterat honom, i det jag medgifvit, att han försökt "ställa kyrkan midt i byn". Men jag har kritiserat lagförslaget — och det har varit min rättighet — och jag har jemfört det med det koncessionssystem, ur hvilket det är till en del hemtadt och helt och hållet i den del, som gynnar jordägaren.

Han behagade yttra, att det skulle hafva varit förmånligt, om jag framställt denna kritik, när komitén hade gjort sitt första utkast till förslag. Jag tror, att så delvis kunnat vara förhållandet. Men jag har en alltför stor erfarenhet, huru det går, när man lemnar en komité sina anmärkningar och icke är i tillfälle att försvara dem: den plockar sönder dem och så får man på grund af denna sin kritik in just sådana ändringar, som enastående och lösryckta motverka det, man velat. Detta var det eua skälet och derom aflät jag skrifvelse till ordföranden. Den andra anledningen, hvarför jag icke insände mina anmärkningar till komitén, var, att jag mottog ordförandens bref dagen före julaftonen. Han infortrade svaret med kritik öfver komiténs förslag, inom medlet af Januari månad. Jag hade då så mycket annat att göra med enskilda affärer och med förberedelser för min resa till Riksdagen, att man icke gerna kunde begära, att jag skulle resa till Skåne för att hålla sammanträde med grufdisponenter och ingenjörer, och verkställa en sådan granskning. Dessa voro skälen för att vår kritik uteblef.

Han sade vidare, att Lag-Utskottet hade kunnat göra ändringar i afseende å de klandrade delarne i lagen. Nej, det kunde Utskottet icke göra, ty då hade hela lagförslaget fallit.

Jag har *bevisat*, att samma "skoj", som man velat förebygga, och hvarom Herr Wærn talade, kan med den nya lagen under vissa omständigheter komma till stånd.

Mot Herr Statsrådet Tamm måste jag yttra några ord. Han sade, att jag uppträdt i enskildt intresse. Ja, det är sant, att det enskilda intresset stundom icke kan alldeles fränskiljas en fråga, men jag har till och med, tror jag, i mitt föregående anförande betonat det *allmänna* intresse, som denna industri har för hela landet, och att jag *derför* ansett mig pliktig att kasta en kritisk blick på förslaget i dess helhet. Jag tror för den skull, att hans uttryck mot mig var särdeles oberättigadt; så mycket mer, mine herrar, som den sten-

kolsindustri, som *existerar* och för hvilken jag här skulle vara målsman, icke har den allra ringaste fördel af *detta* förslag, hvilket gäller den *kommande* stenkolsindustrien, utan tvärt om; om förslaget faller, har den existerande industrien sin fördel deri, enär det är alldeles klart, att ju mera konkurrens den får under en tid, då det är svårt att existera, dess värre är det för den. Jag har här icke uppträdt för det enskilda intresset, ty här hafva vi att handla såsom *landets* representanter för hela landets intressen.

Jag har icke sagdt, att regeringen icke tillgodosett industrien på *något* sätt, så mycket mindre som bestämmelserna angående försvarsarbete äro väsentligen förändrade i Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Statsrådet sade vidare, att i 16 § hade Utskottet skärpt bestämmelserna till *jordegarens* förmån? — Det menades väl till *industriidkarens* förmån. Ja, det har regeringen rätt att säga, men detta var också alldeles nödvändigt. Regeringen känner icke förhållandena vid en stenkolsbrytning och jag begagnar tillfället upplysa, att om det förslag, som regeringen framlagt, blir antaget, *är det slut med all stenkolsindustri*. Jag har aldrig hört, att i någon europeisk lagstiftning finnes föreskrifvet, att man skall lemna pelare för hus, än mindre, att man skall lemna så många och stora pelare, som i regeringens förslag är föreslaget. Enligt detsamma skulle det, till och med för ett litet uthus på 4 fot i kvadrat, enligt 45 § lemnas en pelare med 5- ända till 700,000 tunnor stenkols innebörd, och upptagande 13 tunnlands areal. De pelare, som till följd af regeringens förslag i 16 § måste kvarlemnas i de tätt bebyggda delarne af kolformationen, äro vida mindre, men skulle der ändock blifva tillräckligt många för att hindra arbetet under jord.

Den 45 § lemnar, sade herr Statsrådet, den nuvarande industrien samma fördelar som den kommande utan motsvarande skyldigheter. Det är hvad *Utskottet* gjort, men alldeles icke regeringen. Ty jag vill icke tala om den lilla present af eldfast lera, som kan erhållas. Vi stå nu i en sådan period, att vi skulle kunna undvara denna present — en fabrik är redan stängd, och snart få vi väl stänga flera. Billesholm tillhör den gamla stenkolsindustrien, och der ligger allra största delen af eldfasta leran oanvändbar, ty den kan icke säljas och ännu finnes der ingen fabrik för att bearbeta den. Dessutom är det alldeles icke afgjort om stenkolsindustrien icke redan eger rätt till densamma enligt lag.

Herr Statsrådet drog den mening ur mitt första yttrande, att Civilministern icke skulle hafva infriat sitt ord. Jag tillåter mig i så fall fortfarande hysa tvifvel derom, ty hela den gamla industrien, och om "luftindustrien" — den, som icke finnes och som kanske aldrig kommer att finnas — behöfver jag icke tala, är hufvudsakligen hänvisad till en lag, som icke varit ämnad att gälla för den, och som af Civilministern en gång förklarats oduglig för detta ändamål.

Flera koncessioner få icke sammanslås, sade vidare Herr Statsrådet, på det att en konkurrens måtte erhållas, hvilket skulle vara så nyttigt. Men konkurrens eger rum, hvad andra varor beträffar, genom olika pris, och stenkolskonkurrens hålles nog vid makt af Eng-

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)

land. Den är redan nu så stark, att det mången gång kan vara fråga, om man skall fortsätta eller icke. Det kan icke vara tvifvelaktigt, att det vore fördel, om det uppstode stora grufetablissemment. Det vissa är, att det icke finnes något land, som gjort detta ingrepp, och att man kan i alla land utom Sverige erhålla huru många utmål som helst, och i Frankrike förena flera koncessioner på en hand.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

Sedan öfverläggningen nu ansetts slutad, gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af den föredragna öfverskriften och paragrafen samt vidare derpå, att dessa delar af lagförslaget skulle till Utskottet återförvisas; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande Ja besvarad.

2—4 §§.

Godkändes.

5 §.

Herr Statsrådet von Krusenstjerna: I fråga om koncessionsområdets storlek har Kongl. Maj:t föreslagit ett maximum af 750 hektar. Detta har Utskottet fördubblat till 1,500 hektar, eller omkring 3,000 tunnland.

Af komitens betänkande ser man att i de stora skånska stenkolsgrufvorna utbrytas minst 5, högst 15 tunnland, eller i medeltal 10 tunnland årligen. Således skulle ett område af 750 hektar utbrytas på 150 à 100 år, det af Utskottet föreslagna på 3 à 200 år, hvilket dock synes mig vara att gifva koncession för väl lång tid.

Jag hemtar stöd för denna uppfattning i förhållandena uti andra länder. I Frankrike, hvarest samma koncessionssystem är gällande, bestämmes koncessionsområdet, efter hvad som meddelas uti en af Grefve Strömfelt år 1882 utgifven skrift, vanligast till högst 6 à 700 hektar, och i Bayerns lagstiftning är det bestämda maximum 800 hektar, alltså vida mindre, än hvad Utskottet föreslagit. Och för arbetet i våra skånska stenkolsgrufvor har äfven tagits i anspråk betydligt mindre område, än hvad här är fråga om. Bjufs ena utmålskomplex, den enda som bearbetas, har en areal af 800 hektar; Skrombergas område innehåller 250 och Bosarps 62 hektar.

Man skulle väl kunna anse att, då fråga endast är om bestämmande af ett maximum, hvilket ej alltid behöfver tilldelas, vore det ej så farligt att sätta det temligen högt. Men, såsom jag yttrat till statsrådsprotokollet vid föredragningen af detta ärende, rättigheten till stenkolsbrytning skulle derigenom lätt kunna komma att monopoliseras på ett fåtal händer. Hela den areal, der stenkol förekommer i Skåne, är ungefär 7 kvadratmil, fördelade på 3 särskilda områden.

Sju kvadratmil motsvara 80,000 hektar. Fördelad på koncessionsområdet om 1,500 hektar skulle således hela Skånes stenkolsareal icke komma att delas på mera än ungefärligen 50 koncessionshafvare. Detta synes mig nästan vara att monopolisera den ifrågavarande rättigheten.

Jag får derföre hemställa, att Kammaren, med förkastande af Utskottets förslag, ville bifalla Kongl. Maj:ts proposition i denna paragraf.

Grefve Strömfelt: Denna siffra, 750 hektar, kan synas ganska betydelselös, särdeles efter det anförande, som herr Civilministern nyss haft. Men jag kan försäkra att den är bland det mest prohibitiva, som förekommer i regeringens förslag, och jag skall bevisa det.

För det första ber jag få upplysa, att Bosarps åberopade grufva icke är någon grufva, utan endast en jordhöjd, der man ingått, utlagt räler och bryter stenkol med de mest primitiva anordningar. Hela ventilationen sker genom att man borrat hål genom kullens betäckning o. s. v. Arbetsstyrkan utgöres ungefär af 15 à 20 arbetare. Det är således ingen grufva. Vidare har Herr Statsrådet nämnt, att ett område af 750 hektar skulle vara tillräckligt för grufvanläggning. Tron I, mine herrar, särskildt de, som hafva med industrien att göra, att någon menniska med kapital skall vilja ofra ett öre på denna industri, om, då grufvan för hvarje tunna stenkol, som uppfordras, förlorar en del af sin värdefulla innebörd, området icke är så tillräckligt, att åtminstone kapital och ränta kunna beräknelsevis återbekommas? Nej, mine herrar, områdets storlek utgör en bland de allra vigtigaste faktorerna för att kunna få en stenkolsindustri i gång.

Nu säger herr Statsrådet, att från de grufvor, hvarifrån uppgifter insamlats, man erhållit den upplysning, att der utbrytes i medeltal årligen stenkol på en areal af cirka 10 tunnland. Men detta bevisar ingenting. Blott att den stenkolsindustri, som nu arbetar, icke hunnit utveckla sig tillräckligt. Men upplysningar hafva ock lemnats, att derest den icke kommer till inemot dubbelt så stor utbrytning, så har den svårt att bära sig och kan icke amortera sitt kapital. Tager man då 750 hektar, så reducera sig herr Statsrådets siffror från 100 à 150 år till 60 à 70 år. Tjugu tunnland om året gör ju 1,500 tunnland på 75 år. Och detta under den förutsättning dessutom, att stenkolsflötsen vore alldeles jemn, utan förkastning, hvilket dock icke alltid är händelsen. I den svenska formationen mynnar stenkolsflötsen ofta ut så, att den på en del af området icke är brytbar.

De huspelare, hvilka herr Statsrådet inrymt i det Kongl. förslaget, hafva beräknats. Alla dessa böra dock räknas ifrån, hvarför ock utbrytningen derigenom kommer att gå vida fortare, än hvad kalkylen innehåller.

Ser jag på Höganäswerkets historia — jag tror att det anlades år 1797 — så började det att göra utdelning först omkring 60 år efter anläggningen, och sedan det ena bolaget efter det andra gjort bankrutt.

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)

Billesholmsbolaget bildades 1866 på $1\frac{1}{2}$ million kronor och med hela aktiekapitalet inbetaldt., då deri inräknas mutsedelspriset. Redan 1872 måste bolaget skaffa sig mera penningar. Meningen var att upptaga lån, men det gick icke. Och så upplades préférence-aktier till ett belopp af mellan 6 à 700,000 kronor, som löpa med ovilkorlig ränta.

År 1883 var det första gången som detta bolag lemnade ränta på préférence-aktierna och ligger således efter med räntan omkring 10 år. Kroppsbolaget bildades 1872 på 2 millioner kronors aktiekapital och nödgades sedan låna mellan 5 à 600,000 kronor; detta bolag amorterade skulderna, men — ingen utdelning till aktieegarne har ännu kunnat ske. Skromberga nämndes. Ja, sedan den ene egaren och arrendatorn efter den andre gått öfver ända, så bildades nyligen detta bolag, som redan står på samma sluttande plan, som öfriga gjort under början af deras tillvaro. Alla svenska stenkolsverks historia bekräftar, att det åtgått flera decennier innan det i dem nedlagda kapital erhållit någon afkomst, och stundom har det förlorats.

Taga vi nu hänsyn till förhållandena i Frankrike, ur hvars system man här hemtat alla fördelarne för jordegarne, men förbisett dem för industriidkarne, så visar sig, genom rapport af en regeringens representant, att de franska stenkolsverken aldrig lemnat någon afsevärd utdelning till sina egare.

Tron I då, mine herrar, att någon skulle vilja placera sina penningar i ett dylikt grufföretag, der koncessionsområdet vore förbrukadt på 60 à 70 år? Områdets storlek spelar, som jag nyss nämnt, en bland de viktigaste rollerna för denna industri. Kapitalet skall hafva tid att, jemte de förlorade räntorna, kunna återvinnas, och detta låter sig icke göra på den korta tiden af 60 till 70 år, helst dertill kommer att, redan två år efter arbetenas slut, *alla* byggnaderna skola vara jemnade med jorden och således gjorda värdelösa.

Slutligen, mine herrar, det finnes icke ett enda land, hvars lagstiftning gjort någon begränsning af koncessionsområdet. Och jag ber att få fästa Herr Statsrådets uppmärksamhet derpå, att i vår lag har det aldrig varit och är icke ännu i dag begränsadt. Ty enligt 1855 års stadga har hvarje stenkolsindustriidkare rättighet att skaffa sig så många utmål han kan, och som svara emot hans förmåga att anskaffa och försvara.

Enligt 31 artikeln i franska lagen medgifvas så många koncessioner som helst, vare sig på enskilda personer eller bolag, likaså i England, Tyskland och Belgien.

När man nu nödvändigt vill begränsa området, hvartill jag för min del ej kan finna något skäl, så måste åtminstone denna begränsning tagas så rymlig, att området blifver fullt tillräckligt att bearbeta under åtminstone ett par hundra år.

I utlandet har inom hvarje koldistrikt i närheten af kolgrufvorna uppstått en stor industri, nemligen jernverk, sockerbruk, glasbruk o. s. v. Ett sådant var det, som nyligen brunnit i Belgiens koldistrikt. Det har för de svenska kolgrufvorna alltid utgjort ett önskningsmål att sådan industri vid dem skulle uppstå, för att på stället förtära de sämre och ringa fraktkostnad tålande kolen.

Tror någon af Eder, mine herrar, att en industriidkare skulle i sådan afsigt våga placera ett öres kapital derstädes, om han visste att bränslet toge slut inom 30 à 40 år?

Det finnes, som sagdt, hvarken i Sverge eller i utlandet någon områdesbegränsning. Det är således första gången, den skulle införas hos oss, och då måste man gå *mycket försiktigt* till våga. Jag sade, att jag icke förstod, hvarför en sådan begränsning skulle komma att göras. Men jag tror mig förstå hvar knuten ligger. Den är uppenbarligen för jordegarnes räkning. Ju mindre koncessionsområdet är, desto förr blifver det visserligen slut med de i 22 § bestämde inkomsterna, men dess större blifva dessa årligen, och ju större området är, desto längre komma inkomsterna att fortgå, men dess mindre blifva de årligen.

Jag ber herrarne noga betänka den saken vid voteringen. Ty bestämma vi oss för att gå under hvad Utskottet föreslagit, då är också all storindustri i denna väg omöjlig. Det finnes till denna paragraf i betänkandet en reservation från en ledamot af Andra Kamraren, Lag-Utskottets vice ordförande. Jag misstänker att det är meningen dermed söka få ett beslut, som går ut på 1,000 hektar.

Jag yrkar därför, med anledning af Herr Hallenborgs, vid början af denna diskussion gjorda framställning i afseende å möjligen blifvande återremiss, ett område af 2,000 hektar, hvilket ock industriidkarne hos Kongl. Maj:t begärt. Konungens Befallningshafvande i Malmö samt vederbörande bergmästare hafva funnit den af komitén föreslagna siffran alldeles omöjlig.

Jag yrkar att koncessionsområdet må bestämmas till högst 2,000 hektar.

Herr Hallenborg: Det är ganska bekymmersamt att här uppträda efter den mörka skildring, som nyss blifvit gjord, och enligt hvilken hela vår stenkolsindustri skulle gå under, derest ej koncessionsområdets maximum sattes till 1,500 hektar.

Jag kan dock icke finna mig deraf öfvertygad. Jag tror att det vore olämpligt att bestämma så stort område, om ock jag anser att för jordbrukaren denna fråga ej spelar någon synnerligen stor rol. Dock anser jag att, om man skall hafva rätt att utan jordegarens medgifvande få taga hans jord i anspråk för egen räkning, denna rätt ej bör tilltagas allt för vidsträckt.

Komitén har föreslagit 500 hektar. Grefve Strömfelt åberopar deremot Konungens Befallningshafvande i Malmö och bergmästaren; men de hafva icke bestämdt föreslagit någon areal, utan blott sagt att 500 hektar är väl litet.

Kongl. Maj:t föreslår 750 hektar. En reservant inom Utskottet föreslår 1,000 hektar. Och som jag fortfarande önskar ställa kyrkan midt i byn, ber jag att få yrka på 1,000 hektar och tillåter mig hemställa, om icke den siffran skulle kunna accepteras.

Jag anhåller alltså att, i afseende på koncessionsområdets storlek få förena mig med reservanten, Herr Thomasson, i yrkande på 1,000 hektar.

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af
stenkols-
fyndigheter.*
(Forts.)

Lagförslag
angående
eftersökande
och bear-
betande
af stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)

Grefve Strömfelt: Den siste ärade talaren framdrog en af mig 1882 utgifven brochyr. Der står att utmålets storlek bör vara minst 1,000 tunnland. Men detta därför, att försvarsarbetet skulle kunna utgöras så, att det icke blefve såsom hittills till olägenhet för jordegaren och till tunga för industridkaren.

Men både den lagstiftning, som nu gäller, och den, som då var ifrågasatt, medgifver huru många utmål som helst i en och samma grufvegares hand. Äfven den franska lagen medgifver så många utmål som helst, och fransmännen hafva ändå fördelen af att deras stenkolsflötsar äro 60 till 100 gånger mäktigare än våra.

Jag yrkar fortfarande ett område af 2,000 hektar.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! I det närmaste ansluter jag mig till hvad den siste ärade talaren yttrade. Lika med honom håller jag före, att det icke är nödvändigt att stadga någon begränsning för koncessionsområdet. Men att, om så skulle finnas lämpligt, man då icke bör sätta maximum allt för lågt.

Hvad angår den ledning, man från den utländska lagstiftningen söker hemta för bedömande af hvad som vid bestämmande af koncessionsområdet hos oss kunde vara lämpligt; så tror jag, att man dervid förbiser att de svenska stenkolsflötsarne icke äro på långt när så mäktiga, som de i utlandet förekommande. Följden häraf är, att koncessionsområdet här i Sverige måste blifva betydligt större än i utlandet.

Industriens målsmän yttra, att "vore stenkolsflötsarne här i landet af samma mäktighet som i utlandet, der de i allmänhet ega tjugu till ett hundra gånger så stor mäktighet som här och hvarest brytning får ske under enstaka hus, ja till och med under hela städer, kunde det föreslagna maximum af 500 hektar hafva varit fullt tillräckligt, men våra förhållanden kräfva ovilkorligen tillgång till större arbetsfält". Enligt hvad Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet yttrade i sitt anförande till statsrådsprotokollet, ansåg han jordegarens rätt vara oberoende af frågan huruvida ett koncessionsområde skulle tilldelas ett större eller mindre antal personer. Från jordegarens synpunkt kan således icke något vara att invända mot en höjning af ifrågavarande maximum.

Denna nya lag har verkligen i hög grad sett till godo jordegarnes intresse, och detta med allt skäl, när den förnämligast afser en med jordbruk så uteslutande sysslände provins som Skåne. Sålunda skall det område, som åt koncessionshafvaren anvisas i dagen, lösas med fulla värdet och 50 procent derutöfver. Enligt 1884 års grufvestadga, som faktiskt får tillämpning i det öfriga Sverige, måste en jordegare nöja sig med fulla värdet. Enligt den nya lagen har koncessionshafvaren att, under det försöksarbetet pågår, till jordegarne utgifva årlig ersättning för två gånger bruttoafkastningen. Gerna skulle man, om jag i Skåne egde jord, få taga i anspråk hela mitt område, om jag finge åtnjuta dubbla bruttoafkastningen deraf så länge försöksarbetet derå egde rum.

Det egentliga skälet, hvarför man önskar inskränka koncessionsområdet, skulle således vara fruktan för monopolisering.

1,500 hektar utgöra omkring 3,000 tunnland. På en kvadratmil gå mellan 23 à 24,000 tunnland, alltså falla mellan 7 à 8 koncessionsområden på en kvadratmil. Huru stort är nu det stenkolsförande distriktet i Skåne? Här i motiveringen till komiterades betänkande uppgifves blott 7 kvadratmil, hvaraf blifver 50 koncessionsområden, såsom Herr Statsrådet uppgaf. Men på ett annat ställe uppgifver komitén, att icke mindre än 36 kvadratmil inmutats såsom stenkolsförande. För min del tror jag visserligen att så stora stenkolsförande områden ej i Skåne finnas; men det häntyder på att man vid inmutningstiden var af den åsigt, att de kolförande distrikten vore vida större än 7 kvadratmil.

Jag anser att redan 50 koncessionsområden äro fullt tillräckliga för att utestänga all fara för monopolisering. Femtio koncessionsinnehafvare lära nog komma att konkurrera med hvarandra, hvar till äfven kommer den konkurrens, som den svenska stenkolen måste utstå gent emot den engelska.

Då, på sätt Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet förklarar, denna fråga icke gäller jordegarens rätt, så tror jag, att det ej är skäl sätta koncessionsområdet för lågt. Jag skulle nöjt mig med 1,500 hektar, men då jag hört att Andra Kammaren lär vara för en nedsättning till 1,000 hektar, och jag tänker mig möjligheten att vid en blifvande sammanjemkning kunna erhålla just den siffra, som jag anser lämpligast, så förenar jag mig med Grefve Strömfelt och yrkar, att koncessionsområdet skall bestämmas till högst 2,000 hektar.

Herr Statsrådet von Krusenstjerna: Med anledning af Grefve Strömfelts erinran, att i den franska grufvestadgan af år 1810 sammanslagning af två koncessionsområden är medgifven, vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att dylik sammanslagning visserligen icke varit förbjuden i nämnda lag, men att genom ett dekret af franska republikens president af den 23 Oktober 1852 är uttryckligen stadgadt, att sammanslagning af två koncessionsområden icke får ega rum, med mindre än att regeringen dertill lemnat sitt bestämda samtycke, och detta motiveras dermed, att man bör söka förebygga all monopolisering.

Grefve Strömfelt: Att en sådan lag utfärdats af franska republikens president, har jag icke haft kännedom om. Det är så mycket märkvärdigare, att den finnes, som eljest hvarje gång ändring af lagen blifvit gjord, i den upplaga jag begagnat, till år och dag angifves, när ändringen blifvit gjord, men någon dylik hänvisning förekommer icke vid artikeln 31. För öfrigt betyder ändringen ingenting, då presidenten ändock kan meddela huru många koncessioner han vill åt samma person. Jag vidhåller fortfarande mitt yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende på förevarande §, hvars godkännande i oför-

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bear-
betande
af stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och bear-
betande
af stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)

ändradt skick ej blifvit under öfverläggningen begärdt, framstälts följande yrkanden: 1:o) af Grefve *Strömfelt*, att paragrafen skulle godkännas med den ändring, att talet "1,500" höjdes till 2,000; 2:o) af Herr *Hallenborg*, att ifrågavarande § skulle godkännas med den ändring, att talet "1,500" nedsattes till 1,000; samt 3:o) af Herr *von Krusenstjerna*, att paragrafen skulle godkännas med den ändring, att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, koncessionsområdet bestämdes till högst 750 hektar.

Sedermera gjorde Herr Grefven och Talmannen propositioner, först på godkännande af förevarande § med den lydelse Utskottet föreslagit samt vidare å hvar och ett af förenämnda tre yrkanden, och förklarade sig finna propositionen på bifall till Grefve Strömfelts yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf, och sedan såsom kontraproposition dervid antagits godkännande af Herr von Krusenstjernas förslag i ämnet, uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som vill, att 5 § i Lag-Utskottets förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter skall godkännas med den ändring, att talet "1,500" höjes till 2,000, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes paragrafen med den ändring, att koncessionsområdet bestämmas till högst 750 hektar.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 57;

Nej — 15.

6—9 §§ samt 11—15 §§.

Godkändes.

16 §.

Herr Hallenborg: Jag har en anmärkning att göra i afseende på mom. b. Här har Utskottet, i olikhet mot hvad komitén och Kongl. Maj:t föreslagit, tillstyrkt, att arbetet skall under jorden få gå fritt fram under alla byggningar med undantag af boningshus. Under alla andra skulle man kunna arbeta. Det är visserligen sant,

att arbetet sker på ett djup af 30 meter under jordytan, men jag tror ändå icke, att det är alldeles fullt betryggande. Jag föreställer mig att man icke kan vara fullt säker, att icke skada kan ega rum genom att arbetet bedrifves under sådana byggnader. I den trakt, som Grefve Strömfelt närmast borde känna till, har bland befolkningen rådt stor oro öfver att arbetet skulle få gå under alla slags hus, och de anse att den skada, som möjligen uppkommer på ett större uthus, ofta kan vara betydligare, än om den hade skett på ett vanligt boningshus. Jag föreställer mig att man bestämt sig för uttrycket "boningshus", därför att det skulle vara förenadt med fara för människolif, om ett sådant hus ramlade, men får då fästa uppmärksamheten på, att menniskor vistas äfven i andra hus, såsom till exempel ladugårdsbyggnader, hvarför det kan vara lika farligt om ett sådant ramlar.

Jag har icke stor förhoppning om framgång, att den anmärkning jag framställt vinner gehör, men jag anhåller i alla fall, att paragrafen måtte återremitteras till Utskottet, för att få denna bestämmelse ändrad till likhet med Kongl. Maj:ts förslag.

Grefve Strömfelt: Intet arbete i någon stenkolgrufva, vare sig utomlands eller i Sverige, har kunnat till dato ega rum med sådan begränsning i utrymmet under jord, som blir en följd af de i Kongl. Maj:ts förslag intagna bestämmelserna om skydd mot arbetet. Utskottet har, med kännedom om den utländska lagstiftningen, föreslagit, att under alla hus utom boningshus skulle, då grufvan vore på ett visst djup, eller öfver 30 meter, få arbetas fritt. I England arbetar man under hela städer. I Belgien arbetar man under alla hus, äfven under städer, och det finnes till och med en stad, der grufvan går ned inom sjelfva staden. I Frankrike arbetar man äfven under alla hus, men der är den försigtighetsåtgärden vidtagen, att i händelse grufarbetet skall drifvas under boningshus, skall koncessionsinnehafvaren ställa borgen för den skada, som kan uppkomma. Här skall till säkerhet för skada *deponeras* ett kapital, som, om området uppgår till 2,000 hektar, skulle utgöra tillsammans 102,000 kronor, och om skadeersättning häraf behöfver utbetalas, skall koncessionsinnehafvaren inom åtta dagar åter hafva fyllt denna summa. Hvad finnes då för fara att gå fram under uthus? I den svenska lagstiftningen finnes angående stenkol en paragraf i 1855 års grufvestadga, som begränsar afståndet från hus för arbete ofvan jord, men jag vill fästa synnerlig uppmärksamhet derpå, att ännu är det omtvistadt, huruvida detta hindrar arbete under jord, och det hindrar bestämdt icke sådant arbete, der husen blifvit inlagda på utmålet.

Den siste ärade talaren sade, att vid Bjuf skulle befolkningen vara rädd för att grufarbetet under jorden skulle få framgå under husen. Jag ber honom vara god och konstatera detta yttrande, ty det är alldeles origtigt. På de 1,100 tunnland, som Bjuf bearbetar, hafva jordinnehafvarne utan ersättning lemnat bolaget rättighet att arbeta under alla hus, äfven boningshus. För två år sedan tillkallades jag af hemmansegarne i samma socken men på ett angränsande

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*
(Forts.)

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

territorium, Bjufs by, hvilka skulle bestämma villkoren för bearbetandet af ett stenkolsfält, bestående af 600 tunland. De ville icke deltaga i bolaget. Alla dessa innehafvare af jord voro samlade. De hade en femtonårig erfarenhet om det arbete, som framgår öfver det strax bredvid belägna fältet, och här har jag i min hand det kontrakt, som underskrefs af alla dessa hemmansegare. För att man icke framdeles skulle komma med några protester, bestämdes en afgift af 1 öre per tunna om 6 kubikfot och en städjepenning af 300 tunnor prima stenkol årligen, men den förstnämnda afgiften skulle icke utgifvas förr, än arbetet kommit in på deras område, och i stället lemnade jordegarna rättighet att gå under hvarje hus, äfven boningshus, så att rädd är befolkningen icke härför.

Jag ber tillika få anmärka, att grufvegaren har skyldighet att ersätta den skada han gör, men ännu har ingen framställning om ersättning gjorts till oss af någon jordegare, och grufarbetena hafva ändock fortskridit under många byggnader. Hittills har det varit omtvistadt, huruvida man haft rättighet att gå under byggnader, men nu införes ett bestämdt förbud deremot. Då, såsom jag har sagt, och herrarne kunna sjelfve konstatera det, i ingen gruflagstiftning i utlandet är förbudet att gå under alla slags hus, till och med hela städer, då hos oss skall deponeras ett så oerhördt kapital, och då, såsom Utskottet säger, här endast är fråga om skadestånd och dertill finnas medel, så har Utskottet föreslagit, för att göra denna industri möjlig, att man skulle få arbeta under alla hus, med undantag endast för boningshus. Det finnes dock äfven ett annat allmänt intresse som talar härför. Under ett hus af 40 fots gävel och 100 fots längd, måste man, om stenkolsflötsen är af 3 fots mäktighet, enligt 16 § lemna en pelare, innehållande 24,000 tunnor stenkol. Härtill kommer det hinder, som dessa pelare försäkra grufarbetet och som på många håll gör, att intet arbete alls kan der gå fram, och då blir det ännu mera stenkol, som måste lemnas kvar i jorden. När den ringaste skada inträffar, får grufvegaren betala densamma. Om en spricka uppstår i en mur eller på en stenfot, och detta skett till följd af grufarbetet, så skall grufvegaren lemna ersättning. Då så är förhållandet, och jordegaren alltså icke har någon risk, anhåller jag, med hänsyn till möjligheten för stenkolsindustrien att arbeta, att Kammaren måtte godkänna Lag-Utskottets förslag.

Herr Hallenborg: Om den siste ärade talaren icke hade varit så snabb i sin uppfattning af hvad jag icke sagt, så hade vi kunnat komma till samma resultat. Jag åsyftade nemligen med mitt yttrande icke Bjuf utan Billesholm. Der arbetas nemligen på 110 fots djup, d. v. s. större djup än Utskottet öfvermålar. När jag hade tillfälle att besöka Billesholm, såg jag på flere ställen huru marken sänkt sig, och det sades att det skett till följd af arbetet uti grufvan. Särskildt fästes min uppmärksamhet på en byggnad, som betydligt sjunkit. Jag behöfver således icke inlåta mig på något stort och högtidligt försvarstal för mitt yttrande, utan vill endast säga, att när sådant kan ske vid Billesholm, der man arbetar på 110 fots djup, så anser jag mig

icke hafva orätt att påstå, att det kan vara farligt att gå under husen, såvida man icke gör någon begränsning i afseende på djupet.

Jag har icke sagt, att risken var densamma med uthus och boningshus, blott att det kan vara farligt i båda fallen, ty uthusen äro ofta så dyrbara, att den skada, som uppstår, om ett sådant sätter sig eller ramlar, kan vara större, än att det finnes tillgång till ersättning, därför. Vissa tider äro de äfven bebodda af de personer, som skola sköta kreaturen, så att det kan äfven i dem uppstå fara för menniskolif.

Jag är icke nu i tillfälle att förelägga Kammaren de materialier, hvarpå komitén grundat sina uppgifter, men i komitébetänkandet står å sidan 21, att djupet under jordytan är vid:

Höganäs	circa	300 fot
Bjuf	”	150 ”
Billesholm	”	110 ”
Skromberga	”	45—70 ”
Stabbarp	”	60 ”

Är den uppgift, komitén här lemnat, oriktig, vore det mycket ledsamt. Jag fortfar att yrka återremiss.

Grefve Strömfelt: Jag skulle anhålla, att f. d. komiténs ärade ordförande, när han yttrar sig i en så viktig fråga som denna, ty i denna paragraf är fråga om stenkolsindustriens vara eller icke vara, ville vara god och läsa, hvad han sjelf låtit skriva, från början till slut. Det står nemligen: “den *understa* flötsen är vid de särskilda grufvorna belägen olika djupt under jordytan, nemligen“ och så följer hvad han läste. Men då han sjelf varit vid Billesholm, borde han veta, att *den* flötsen aldrig utbrutits, utan att det är en annan på 50 å 80 fots djup som bearbetas. Den *understa* flötsen kan, enligt hvad förre grufingeniören sagt mig, aldrig bearbetas, emedan den består blott af smala ränder. Här står i komiténs anförande, att det är *den understa* flötsen, som ligger på 110 fots djup, men den har, som sagdt, aldrig arbetats vid Billesholm. Deremot säger Herr Erdmann, som äfven var ledamot af komitén, i sitt utgifna arbete, att det endast är de två öfre kolflötserna, som der bearbetas, och att deras ungefärliga djup under jorden är 85—90 fot, så att det återstår 25 fot för att komma till de 110.

Jag kan icke bestrida, att icke någon sjunkning under tidernas längd kan ske, men hvad gör det? Brytes det under byggnaderna, så sker sjunkningen, om sådan inträffar, ytterst jemnt, så att den icke märkes. Farligare är att lemna kvar pelare såsom sker vid Billesholm, ty om då en sjunkning sker, uppkommer ett brott. Vid Höganäs stämdes bolaget angående ersättning för skada, som skett till följd af dylikt sjunkande. Jag har talat med professor N. som var der och undersökte sjunkningen. Den gamla sättningen var, der den var störst, om jag ej missminner mig, omkring fem linier. Det gör ju ingenting. Icke kan man då tala om “olycksfall“, eller tror

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

herr Hallenborg, att han kan bryta halsen af sig på 5 liniers sättning?

Jag påstår att för stenkolsindustrien äro Utskottets bestämmelser nödvändiga. Ingen grufva i Sverige har någonsin kunnat arbeta med qvarlemnande af så många pelare, som skulle blifva följderna, om Kongl. Maj:ts förslag antages, och det allmänna har kraf på, att dessa kolpelares innebörd icke onödigtvis lemnas qvar i jorden. Jag vill nämna, att den karta, jag låtit urklippa ur min brochyr och utdela här i Kammaren, visar, att hela *det* fältet omöjliggjorts för allt arbete genom pelare, som måste qvarlemnas. Men detta fält, som sålunda har gjorts obrukbart, skulle innehålla, efter beräkning af en 2-fots öts, 33,600,000 tunnor stenkol.

Jag yrkar bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! Då fråga inom Utskottet väcktes att lemna arbetet fritt under andra åbyggnader än boningshus, äfvensom under trädgårdar och tomtplatser, såvidt nemligen arbetet bedrefs på större djup än trettio meter under jordytan, så hyste jag visserligen betänkligheter mot inrymmande af en sådan frihet, men jag fann ett starkt stöd för att vidtaga en sådan åtgärd i hvad komitén sjelf hade utredt. På 22 sid. af komiténs betänkande finnes följande passus:

“Vid stenkolsbrytningen lemnas sandstenen i taket vanligen orörd, men af leran eller skiffern i botten måste en del uppbrutas jemte stenkolen, för att orterna må erhålla tillräcklig höjd. Sjelfva arbetsrummen äro (utom vid Höganäs) blott omkring 3 fot höga. Då dessa rum, allt eftersom de lemnas, delvis igenfyllas med lösbrutet berg, bör en inträffad sänkning, hvilken i de flesta fall dessutom sker ganska långsamt, i vanliga fall och vid arbete på större djup, knappast blifva märkbar på jordytan ofvanför. Enstaka orter inom en för öfrigt obruten del af ett grufvornråde kunna i allmänhet anordnas så, att faran för ofvanför belägna bygnader är ringa eller ingen.” Då vi nu hafva bibehållit oförändradt stadgandet angående boningshus, (och till boningshus räknar jag icke endast hvad man vanligen kallar corps de logis, utan äfven sådana byggnader, i hvilka människor pläga bo, således i Skåne äfven ladugårdsbyggnader, för så vidt drängar pläga bo der), så kan jag icke finna, att någon fara här är å färde. Man kan möjligen säga, att djupet 30 meter är för ringa, men vi hafva rådfört oss med Sveriges störste grufvkännare, Professor Nordenström, och han kom till det resultat, som den förre talaren nämnde. Jag medgifver, att något beror på jordlagret; om det består af lösare jord, så blir sänkningen naturligtvis större, än om berg utgör underlaget; men i hvarje fall finnes ju depositionen, som lemna full garanti för, att den ringa skada, som kan åstadkommas på en uthusbyggnad, varder ersatt. Underkännes Utskottets förslag i förevarande afseende, leder sådant till förlust för nationalförmögenheten, genom borttagande af tillfället att vinna de stenkolstillgångar, som finnas i dessa s. k. pelare, hvilka skola lemnas orörda såsom stöd under de skyddade ställena.

Jag yrkar bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herr Gahn: Jag vill visserligen icke tillerkänna mig någon insigt i stenkolsgrufvors bearbetande, men jag har dock så pass stor kännedom om grufveväsendet, att det förefaller mig besynnerligt, att man här velat stifta absolut förbud mot all grufdrift under byggnader, utan att taga någon hänsyn till de berg- eller jordarters bärighet hvilka ligga öfver grufvan, ty deraf beror, om skada kan ske eller icke. Det förekommer stora skiljaktigheter i de jord- och berglager som ligga öfver stenkolen; de kunna vara så lösa att sättning lätt eger rum, men på andra ställen så fasta, att sådant aldrig kan befaras. Det är naturligt, att vid bearbetande af stenkolsfält måste det vara en stor olägenhet att nödgas gå omkring vissa ställen, och der lemna stora pelare kvarstående, därför att några hundra fot ofvanför ligger ett hus. Det stör hela det system af gallerier och brytningar, som är nödvändigt. Dessutom kan det i många fall inträffa att, vid fel å utmätningen af pelarnes läge, dessa komme att stå på sidan om de hus för hvilkas säkerhet de skola afsättas. Med hänsyn till nödvändigheten, att arbetet må kunna fortgå under jordytan utan dessa afbrott, och med hänsyn derjemte till säkerheten för husen tycker jag det vore bäst att låta det bero på en sakkunnig undersökning för hvarje grufvefält, huruvida tillstånd kunde meddelas till brytning under husen eller icke. Förekomma så starka sandstens- och skifferlager öfver stenkolsflötserna, eller utbrytas de på sådant sätt att någon sättning icke gerna kan ifrågakomma, då bör det ovilkorligen medgifvas att bryta under hela distriktet. Men befinnes å andra sidan jordlagret vara så löst, att en sättning kan befaras äfven på större djup, då bör det förbjudas att bryta under byggnader. Om en återremiss skulle komma att ske till Lag-Utskottet, ville jag därför hemställa till Utskottet, att taga i omprövande, huruvida det icke kunde i denna paragraf föreskrifvas, att det må bero på sakkunnige personers undersökning och bestämmande, om grufbrytning får fortgå eller icke under byggnader. Någon skilnad emellan boningshus och andra byggnader finner jag ej behöflig, ty vid möjligen inträffande ras kan det finnas människor lika väl i den ena som i den andra.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af förevarande § och vidare derpå att densamma skulle till Utskottet återförelisas; hvarefter propositionen på paragrafens godkännande förnyades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

§ 17.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Jag fruktar, att man genom denna paragraf gifver samma sak åt två personer, och att man öfverlemnar åt bergmästaren att göra något, som öfverstiger hans och hvarje annans förmåga att göra på ett förnuftigt och praktiskt sätt. Så fort nemligen som i denna paragraf förklaras, att det är tillåtet att inmuta mineralfyndighet i fält, som är bearbetadt för stenkol, så skall ju det hända, att begge de, som sålunda arbeta i fältet, söka att tillgodogöra

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

*Lagjörslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*

(Forts.)

sig samma material. Meningen har väl varit att detta skulle vara förbjudet och att den, som har koncession på stenkol skulle vara inskränkt till stenkolen. Men han eger äfven tillgodogöra sig andra material på grund af den 10 paragrafen, som ännu icke är afgjord. Der står det: "Den, som erhåller koncession, ege uteslutande rätt att, med de vilkor och inskränkningar denna lag innehåller, inom det område koncessionen omfattar eftersöka samt bearbeta och tillgodogöra sig derstädes befintliga stenkolsfyndigheter äfvensom de eldfasta leror, hvilka i sammanhang med sådana fyndigheter förekomma".

"Öfriga på djupet anträffade mineraliska ämnen inom området för koncessionen må äfven af koncessionsinnehafvaren brytas, i den mån sådant är erforderligt för arbetets ändamålsenliga drifvande, och ege koncessionsinnehafvaren deraf använda hvad för grufdriftens ändamål behöfves. Hvad sålunda icke användes må innehafvaren af koncessionen ock behålla, så framt det icke af jordegaren mot erläggande af godtgörelse för brytnings- och uppfordringskostnader afhemtas inom sextio dagar efter tillsägelse."

På samma sätt har man förmodligen tänkt sig, att om någon inom ett område för en stenkolsgrufva gör inmutning å t. ex. jernmalm, han skulle hålla sig till denna, och ej förnära stenkolsbrytarens rätt. Men nu står det åter i grufvestadgan: "Inom det inmutade området eller utmålet eger inmutaren uteslutande rätt att, med de vilkor och inskränkningar denna stadga innehåller, bearbeta och tillgodogöra sig såväl den inmutade mineralfyndigheten som äfven andra inmutningsbara mineral, hvilka derstädes förekomma."

"Öfriga mineraliska ämnen inom det inmutade området eller utmålet må äfven af inmutaren brytas, i den mån sådant är erforderligt för grufarbetets ändamålsenliga drifvande, och ege inmutaren deraf använda hvad för grufdriftens ändamål behöfves. Hvad sålunda icke användes må inmutaren ock behålla, så framt det icke af jordegaren mot erläggande af godtgörelse för brytnings- och uppfordringskostnader afhemtas inom sextio dagar efter tillsägelse". Både den, som fått inmutningsrätt och den, som erhållit koncession, hafva således rätt till andra mineral och kunna hvar för sig tillgodogöra sig dem. Nu har jag visserligen hört att bland de mineral, som inmutaren skulle ega tillgodogöra sig, ingå icke stenkol, och man grundar detta påstående derpå, att först står, att inom det inmutade området eger den, som har inmutningsrätt, att tillgodogöra sig inmutningsbara mineralfyndigheter, och när det sedan står öfriga mineraliska ämnen", så skulle stenkolen icke vara deri innefattade, emedan de icke äro inmutningsbara, utan hafva egen lagstiftning. Jag tror dock, att det blir mycket tvistigt vid domstolarne, huruvida paragrafen skall anses utesluta stenkolen eller icke. Men äfven om det verkligen är så, hvilket jag dock ej kan fatta, att den, som har inmutningsrätt, icke skulle få tillgodogöra sig stenkol, så eger dock ovilkorligen den, som fått koncessionsrätt, att tillgodogöra sig andra mineral. Således finnes det alltid en sak, som båda hafva rätt att tillgodogöra sig inom samma område. Jag anser detta mycket olämpligt.

Men vare sig dermed huru som helst och antaget att den ene

uteslutande söker stenkol och den andre uteslutande jernmaln, så qvarstå dock olägenheterna af två eller flere olika grufegares arbete på samma plats, och den resurs, hvartill anvisning här blifvit lemnad, att bergmästaren skall dela emellan dem, påstår jag blifva alldeles omöjlig i tillämpning. Hvar och en skall hafva sina gångar korsande eller öfvereller undergående den andres, och hvar och en sina olika uppfartsvägar nära eller kanske alldeles intill den andres; huru skall det blifva möjligt? Här talades nyss om faran för hus. Men om man inom en trång rymd med flera olika mellanlager gör tomrum härs och tvärs, så skola naturligtvis ras ännu mycket lättare och med antaglig säkerhet ganska ofta inträffa; bergmästaren skall då föreskrifva huru de olika slagen af grufarbete få bedrivas. Men huru skall han kunna göra detta?

Jag har läst en afhandling om ett sådant fall i Westfalen. Der fans ett stenkolsfält. När stenkolen upptogos medföljde en lera, som var mycket jernhaltig, så att det kunde löna sig att taga ut jernet derur, och det fans personer i närheten, som ville göra det. De vände sig till egarne af stenkolsverket, men desse sade: vi vilja icke taga upp någon lera åt er, och vi bry oss icke heller om den för egen del. De andre gjorde då inmutning och fingo rätt att bearbeta leran, och der blef en svår process emellan dem och egarne af stenkolsverket, hvilken slutade dermed, att regeringen måste ingripa och öfverlemna åt en sakkunnig person att skilja dem emellan. Han sade, att här finnes ingen möjlighet till någon annan praktisk lösning, än att båda äro berättigade att nyttja samma uppfartsvägar och samma uppfodringsverk ömsesidigt. De få komma öfverens om arbetsfördelning och kostnadsersättningar bäst de gitta. Nu invänder man praktiskt, att i Skåne finnas inga andra arbetsnyttiga mineral än stenkol, och därför är hela bestämmelsen utan fara. Det är nu emellertid sådant, som vi icke kunna veta; det kan hända att man äfven der hittar lera, som är jernhaltig. Men äfven om man antager, att der endast finnes stenkol, så kan jag ändå icke anse paragrafen oskyldig, ty grufslagstiftningen i allmänhet är öppen för missbruk af personer, som icke sky att trakassera andra och hvilkas enda syfte är att få ersättning för att de skola aflägsna sig. Många bruksegare i Sverige veta väl, att det finnes personer, som inmuta mark på deras område utan annat motiv, än att tvinga bruksegaren att gifva dem ersättning för att blifva dem qvitt. På samma sätt kan det ock hända i Skåne, och missbruk kunna ske på flera sätt. En person hittar på en stenkolsfyndighet och söker koncession derå. En annan person, som får höra det, skyndar sig att inmuta samma område; den, som erhåller koncession, får sålunda en annan inom sitt område, som är berättigad att göra icke allenast undersökningar, utan verkligt grufarbete, och om han tillgodogör sig stenkol, så är han dertill berättigad i den mån, som det erfordras till hans arbete. Sedan är det tvifvel underkastadt samt kan blifva föremål för långa rättegångar, huruvida han icke har rätt att tillgodogöra sig alla stenkol, emedan de falla under benämningen: "öfriga mineraliska ämnen". Jag tror, att huru mycket man än söker förringa de inkast, som kunna göras mot denna paragraf, så skall den dock alltid leda derhän,

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*

(Forts.)

att det blir stora olägenheter för den, som får koncession, och slutresultatet blir, att ett eller annat tusental kronor öfvergår i händerna på den, som icke gjort mer, än haft tilltagsenheten att inmuta för några få kronor. Det är sant, att enligt grufvestadgan förlorar inmutaren sin rätt, om han icke bearbetar grufvan, men det varar tre år, innan han behöfver lägga utmål, och när den tiden är slut, så kan han få någon bulvan, som gör en ny inmutning och får arbeta i tre år igen, inuan han behöfver bevisa, att det finnes någon mineralfyndighet. Jag tror, att sjelfva risken af ett sådant missbruk är vida större, än den olägenhet, som kan uppkomma, derest man uttryckligen förbjuder inmutning inom stenkolsfälten, ty finnas der några värdefulla mineral, så lärer nog egaren af stenkolsgrufvan se till, att de komma i dagen.

Jag får alltså yrka återremiss i det syfte, att i lagen må införas förbud emot all inmutning inom fält, der någon erhållit koncession för bearbetande af stenkolsfyndighet.

Herr Statsrådet von Krusenstjerna: Att till äfventyrs några svårigheter kunna uppstå vid tillämpligheten af det föreslagna stadgandet, har komitén sjelf erkänt och Kommerskollegium äfven framhållit vid förslagens granskning. Men såväl komitén som kollegiet hafva, som jag tror, med fullt fog, kommit till den åsigt, att stadgandet icke kan borttagas utan att lemna en bestämd lucka i lagstiftningen. 1884 års grufvestadga 8 § 1 mom. medgifver en inmutare rätt att bearbeta och tillgodogöra sig först och främst den inmutade mineralfyndigheten och vidare andra inmutningsbara mineral, hvilka förekomma inom det inmutade området. Rättigheten omfattar således *icke* stenkol, ty stenkol äro numera icke inmutningsbara. Stenkol hänföres till de i paragrafens 2:a mom. omnämnda "öfriga mineraliska ämnen" och i fråga om dem gäller, att de få af inmutaren brytas endast i den mån sådant är erforderligt för grufarbetets ändamålsenliga drifvande. Eljest har han öfver dem icke någon rättighet. Alldeles motsvarande stadgande finnes i 10 § af förevarande lag. Den, som erhållit koncession att eftersöka och bearbeta stenkolsfyndighet, har endast rättighet att tillgodogöra sig stenkolsfyndigheter och eldfasta leror. Öfriga mineraliska ämnen få brytas endast i den mån sådant är erforderligt för arbetets ändamålsenliga drifvande. Således skulle en verklig fältspärrning kunna uppstå, om icke möjlighet vore medgifven för den, som vill eftersöka t. ex. en jernmalmsfyndighet, att erhålla inmutning derå inom koncessionsområdet, eller för den, som vill bearbeta en stenkolsfyndighet, att erhålla koncession derå inom ett inmutadt område. Några svårare förvecklingar tror jag icke böra uppstå. Ett likartadt stadgande förefinnes i Preussen, och om äfven några svårigheter der uppstått, så har dock stadgandet varit tillämpladt.

Jag tror, som sagdt, att, om man tager bort detta stadgande, så uppkommer derigenom en lucka i lagstiftningen; och jag anhåller derföre, att Kammaren måtte antaga den föredragna paragrafen oförändrad.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes propositioner, först på godkännande af förevarande § och vidare derpå att densamma

skulle till Utskottet återförvisas, hvarefter propositionen på paragrafens godkännande upprepades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

10 § samt 18—21 §§.

Godkändes.

2 kapitlets öfverskrift och 22 §.

Grefve Strömfelt: I denna § är från den franska lagen införd en afgift, lagd på industriidkaren och tillkommande jordegaren, hvilken afgift är främmande för den svenska lagstiftningen. Jag har något utförligare reserverat mig för att i reservationen för hvar och en ledamot af Riksdagen framlägga de hufvudsakliga skäl, hvarföre jag icke kunnat biträda Utskottets beslut. Jag skall nu icke upprepa detta men vill likväl göra några tillägg.

Såsom det i reservationen står, har det hittills enligt gällande lag varit och är jordegarens rätt att sist vid utmåsläggning bestämma, om han vill i företaget deltaga, i hvilket fall han också får deltaga i alla de omkostnader, som med grufdriften äro förenade. Nu skall han i stället få en inkomst af industriens arbete utan något deltagande i arbetskostnaden eller i risken. Jag vill icke bestrida en afgift, efter som det numera anses nödvändigt för att genom denna, om jag så får säga, kurtis få en lag igenom. Men jag bestrider, att afgiften skall sättas så hög, att den kommer att verka hämmande för industrien. Jag har här gjort en utredning, hvilken jag meddelat Lag-Utskottet, huru det år 1885 skulle ställt sig vid Bjufs grufva, derest detta bolag skulle hafva betalt ifrågasatta afgiften. Denna beräkning, som är kontrollerad af en af komiténs ledamöter och sedermera ytterligare granskad, visar, att arbetspenningarne för stenkolen förhålla sig till bruttovinsten som 7 till 2. Jag menar då med bruttovinst revenykottot, sedan administrationskostnaden afgått, men inga räntor på lån afdragits eller afskrifningar blifvit gjorda. Här skall således grufvegaren betala 2 procent på sina arbetspenningar, som stå i sådant förhållande till vinsten! Hvad elffasta leror beträffar, stå arbetspenningarna i förhållande till bruttovinsten som 11 till 2. Jag skall således betala 2 procent äfven på denna siffra, hvari ingå aföningspenningarne till arbetarne o. s. v. Jag har i min reservation påpekat, vid hvilket tillfälle denna afgift skall kännas olidlig, och det är när, såsom vid hvarje hittills varande grufdrift, penningarne äro slut, och styrelsen nödgas på sin borgen låna erforderliga medel, hvarvid hon således ock får låna tusentals kronor för att lemna åt jordegaren. Dertill kommer att komitén och regeringen, hvilket är helt naturligt — ty ingendera känner förhållandet — ansett, att elffast lera skall vara ett under alla förhållanden och i alla tider värdefullt fynd eller material. Men, mine herrar, så är det icke. Här i landet finnas för närvarande två större fabriker, som tillverka elffast tegel. Jag ber om ursäkt, att jag icke talar om Gustafsberg, der tillverkningen är ringa. Men vid Bjuf och Höganäs tillverkas mer elffast

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och be-
arbetande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)

tegel än Sverige förmår konsumera. Om det skulle inträffa, att någon grufva framdeles får en bättre lera än den bästa engelska, hvaraf vi nu ega motsvarighet, så kan denna tränga oss ur marknaden, och hvad blir då vår lera värd? När det emellertid redan tillverkas mera eldfast tegel än som i Sverige konsumeras, så blifva dessa eldfasta leror i annat fall värdelösa för den industri, för hvilken vi här i denna § lagstifta. Förhållandet är redan sådant för den industri, som nu arbetar. Herr Hallenborg kan konstatera, att han sett berg af lera vid Billesholm. Der säljes visserligen en del till Höganäs, som icke eger så fin lera, och en liten del äfven till Tyskland, men det mesta får ligga kvar och blifva "ofyndigt berg". En grufvare skall således, enligt denna §, först betala 2 procent på sina arbetspenningar och sedan 2 procent på en del af det ofyndiga berget. Det är för hårdt. Derföre hafva också sju reservanter anmält sig vid denna § och yrkat, att afgiften skulle nedsättas till en procent eller att orden "en femtiondedel" måtte uthytas emot "en hundraedel", och jag anhåller om Kammarens bifall till detta vårt yrkande.

Herr Hallenborg: Jag kan icke uppgifva någon särskild anledning, hvarföre denna siffra, en femtiondedel, blifvit bestämd. Då komitén granskat de undersökningar, som blifvit gjorda, tror jag, att man ansåg att denna siffra skulle utgöra det lämpliga ersättningsbeloppet till jordegaren. Det är visserligen sant, att, såsom den siste talaren yttrade, det kan kännas tungt för industriidkaren att betala detta, men man bör å andra sidan äfven behjerta jordegarnes ställning, i synnerhet om de bo i närheten af eller invid grufvan, ty de hafva ganska stora olägenheter deraf. Den omständigheten t. ex. att den mängd arbetare, som vid grufvan äro anstälde, få högre aflöning än jordegarna i allmänhet kunna gifva, blifver för dessa senare ganska betungande. På vissa orter åtminstone — utgöra vidare, så vidt jag vet, grufbolagen icke något särskildt område för fattigvården eller skolundervisningen för den befolkning, som der fins, hvilket gör kommunalutgifterna ganska dryga för de socknar, der sådana industriella verk finnas. Detta är den hufvudsakliga anledningen till det nu föreslagna ersättningsbeloppet, och i det afseendet kan jag, för min del, icke annat än hålla på hvad komitén föreslagit, i synnerhet då det vunnit understöd af både Kongl. Maj:t och Lag-Utskottet.

Herr Statsrådet von Krusenstjerna: Det är klart, att ett yttrande i denna fråga af den förste talaren bör tillmätas en viss betydelse, och jag är också den förste, som erkänner hans stora sakkunskap på detta område. Men jag vill dock göra en gensaga mot början af hans yttrande, hvaraf syntes framgå, att han skulle vara snart sagdt den ende, som här egde sakkunskap. Utan att vilja eller kunna tillerkänna mig särskilda insigter i detta ämne, får jag fästa uppmärksamheten derpå, att Kongl. Maj:ts regering, innan propositionen framlades, hört myndigheter, hvilka också måste antagas ega sakkunskap, såsom Kommerskollegium, Konungens Befallningshafvande i det län, der stenkolsindustri företrädesvis bedrifves, och bergmästaren

i distriktet, och ingen af dessa myndigheter hafva haft något att erinra emot komiténs förslag i denna fråga.

Af Grefve Strömfelts yttrande kunde man tro, att här vore fråga om en nyhet i vår gruflagstiftning. Men jag tror icke, att så är förhållandet. Vår svenska gruflagstiftning skiljer sig från de flesta andra länders, hvilken i likhet med den svenska hvilat på inmutningsrätten eller på kronans och sedermera inmutarens, koncessionshafvarens rätt, derutinnan att enligt den svenska lagstiftningen jordegaren har någon rätt till de mineralfyndigheter, som anträffas på hans jord. Denna rätt har i vår hittills varande lagstiftning funnit uttryck i bestämmelsen om rättighet för jordegare att, derest han till viss andel deltagit i driftkostnaden, äfven få motsvarande andel i vinsten. I förbigående och med anledning af uttryck i Grefve Strömfelts reservation vill jag anmärka, att enligt 1855 och 1884 års gruflagstiftning jordegare icke behöfver deltaga i kostnaderna för fyndigheters undersökning och blottande, hvilka kostnader ju kunna vara ganska dryga. Således är han icke här skyldig att deltaga i borrhningskostnaden. Nå väl, nu har man ansett, att det för grufindustrien i allmänhet icke kan vara annat än lämpligt, att grufinnehafvaren, koncessionsinnehafvaren, slipper denna tvungna gemensamhet med jordegaren, och för sådant ändamål samt för att jordegaren, hvilkens verksamhetsfält ligger åt annat håll än grufidkarens, skall hafva någon fördel af på hans mark funna fyndigheter, har man föreslagit, att till jordegaren skulle lemnas en afgäld, hvilken således skulle träda i stället för den honom hittills tillkommande rätt att deltaga i vinsten efter andel i driftkostnaderna. Denna afgäld är vidare afsedd att vara en ersättning för de olägenheter af många slag, hvilka af stenkolsindustrien obestriddligen tillfogas jordegarna inom den trakt, der industrien bedrifves, såsom t. ex. ökad fattigvård, högre arbetspris m. m., hvilka olägenheter icke äro af den beskaffenhet, att grufegaren kan hafva någon skyldighet att derför lemna kontant ersättning, men som likväl kunna vara ganska känbara. Detta är anledningen till afgiften. Att den icke är någon nyhet synes vidare deraf, att redan i 1723 års förordning finnes ett stadgande, som syftar åt samma håll. Der var nemligen föreskrifvet, att om jordegare icke vill sjelf upptaga en grufva eller deri participera, ej heller mot kontanta penningar eller jemngodt vederlag godset och grunden till upptagaren afstå, »skall jordegaren då vara skyldig att låta dem, som det åstundar, samma upptaga, samt till verket så stort utrymme lemna, som till hus och vedrum behöfs; njutandet af tillverkningen 1 procent fritt för alla omkostningar, sedan frihetsåren äro förbi». Sista gruflagskomitéen af år 1872 föreslog en afgäld till jordegaren, beräknad till en femtiondedel vid andra mineralfyndigheter, men i fråga om stenkol till en tretiondedel, således till högre belopp än nu är af komitéen och Kongl. Maj:t föreslaget. Denna afgäld till jordegaren är vidare stadgad i den franska lagstiftningen, hvarifrån koncessionssystemet är taget, och befogenhet för jordegaren att behålla en viss, mindre del af grufvan var derjemte medgifven i några äldre tyska bergsrätter genom deras

*Lagförslag
angående
eftersökande
och be-
arbetande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och be-
arbetande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)

bestämmelser om jordegarens rätt till en s. k. Ackertheil eller Erbkux. Denna bestämmelse är således ingen nyhet.

Hvad angår sjelfva beloppet, vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att nu har jordegaren rätt att taga hälften eller 50 procent af vinsten, om han i samma proportion deltagar i kostnaderna. Enligt detta förslag lemnas grufvegaren 48 procent, och jordegaren får 2 procent. Antagligen har komitén valt denna siffra 2 procent med hänsyn till den afgift, som nu befintliga stenkolsgrufvor erlägga till jordegaren. Enligt uppgift af geologen Erdman, i hans nyss utgifna arbete om Skånes stenkolsfyndigheter erlägges vid Bjufs grufva 1 öre, vid Vallåkra 3 öre och vid Skromberga 5 öre per tunna stenkol. Således i dessa särskilda fall 1, 3 och 5 procent — med beräkning att en tunna stenkol är värd en krona — eller i medeltal tre procent. Här är dock i 22 § föreslaget endast 2 procent.

Slutligen tillåter jag mig ännu en gång erinra, att förslaget i denna del icke rönt motsägelse af de sakkunnige myndigheter, som yttrat sig, hvarken af Konungens Befallningshafvande eller af bergmästaren. Jag hemställer, att paragrafen, sådan den lyder enligt Utskottets förslag, måtte bifallas oförändrad.

Grefve Strömfelt: Först ber jag att få bemöta, hvad Herr Hallenborg yttrade om de stora olägenheter, som grufindustrien kan förorsaka närboende jordegare. Att olägenheter med afseende på arbetsfolk råda i de trakter der industrien arbetar, det erkänner jag. Men jordegaren har å andra sidan äfven stora fördelar deruti, att han i närheten har en afsättningsort för sina produkter.

Hvad beträffar deltagande i fattigvården och skolväsendet, så bidrager industrien till dessa kommunens utgifter i mån af sin beskattning och med afseende härpå kan jag nämna, att jag på Bjufs bolags vägnar erbjöd Bjufs socken att bekosta fyra småskolor och två eller tre fasta skolor med hela sin utgiftsstat och fullt kvalificerade lärare och lärarinnor, om socknen ville tillåta *vårt eget område* att utgöra särskildt skoldistrikt, helst detta territorium låg begränsadt af en jernväg och tre landsvägar. Men då inbillade sig jordegarna, att detta var någon förmån för bolaget, och afslogo anbudet. Kongl. Maj:t försökte hvad göras kunde för att få förslaget till stånd, och återförvisade ärendet till förnyad behandling på kyrkostämman, på det att socknen skulle hafva tid att besinna hvilka stora fördelar som erbjudits. Men anbudet afslogs ändå, och nu har socknen fått bygga två nya skolhus. Belastar industrien skolväsendet mer än någon annan, så betalar den också mera, så att i det fallet tror jag icke, att jordegaren har skäl att klaga.

Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet anmärkte, att enligt nu gällande lagstiftning skulle icke jordegare, som beslutat sig för att gå in i företaget, vara skyldig att deltaga i förberedande arbeten. Men jag vill minnas att det är föreskrifvet, att, om han anmäler sig till deltagande i anläggningen, han skall vidkännas sin andel i både de utgifter, som sedermera förekomma, och de, som blifvit gjorda före grufvans anläggning, och dit hör äfven borrningsarbetet.

Vidare nämndes, att vid Bjufs grufva erlågges till jordegaren ett öre för hvarje tunna stenkol. Det är för mig obekant, och den uppgiften får stå för Herr Erdmans räkning. Vi betala icke ett enda öre. Men vi hafva träffat den öfverenskommelsen, att, när vi i en aflägsen framtid kommit in på ett fält, hvilket vi år 1884 köpte oss rätt att bearbeta, vi då skulle betala till det fältets jordegare ett öre per tunna för den stenkol, som på detta fält kunde erhållas. Men det kan dröja 50 år till dess.

Hvad Billesholm beträffar, så förmodar jag att den grufvan förstitit sin inmutningsrätt till något område, som låg bredvid dess arbetsfält, och om jordegarna dervid tagit ersättning, förvånar det mig icke. Det gör hvarje jordegare, så snart han kan komma åt. Hvad Skromberga angår, är det ledsamt, att denna grufva alltid skall komma på tal. Der var först en herre, som betalade 8 öre per tunna stenkol. Han gjorde konkurs, och innan dess skref Herr Erdman att det var en mönstergrufva. Sedermera bildades der ett bolag, och det är bekant, att detta icke gjort några goda affärer. Det betalade visserligen fem öre per tunna, men det var för bolaget en alldeles för dryg afgift.

Jag har icke velat bestrida en afgift, men visa, att denna icke blott kommer att utgöras på industriens arbetspenningar, hvilka för närvarande äro 3 à 4 gånger högre än vinsten, utan ook utgå för en tyndighet, som icke eger något värde, såsom jag har visat, att vid kommande verk förhållandet blir med afseende på lera, samt slutligen att den skall erläggas för *hela* koncessionsområdet, oafsedt om der finnas sträckor, som hvarken hafva stenkol eller lera, och således, på grund af allt detta, icke bör sättas så hög, som Utskottet föreslagit.

Jag yrkar fortfarande bifall till reservationen och hoppas, att någon af Lag-Utskottets ledamöter måtte uppträda och förena sig med mig om samma yrkande.

Herr Bergström: Herr Grefve och Talman! För min del finner jag fullt berättigadt, att en koncessionshafvare erlägger någon afgift till jordegaren, och i så måtto står jag på annan ståndpunkt än den förste talaren, men då det blef fråga om att bestämma denna afgälds belopp, så kom jag jemte flere andra ledamöter i Utskottet, Herrar Claësson, Ericsson, Leffler, F. Andersson i Helgesta och C. Persson i Stallerhult, till det resultat, att $\frac{1}{50}$ af värdet eller 2 procent var en alltför hög afgift. Den förste ärade talaren framlade för Utskottet en kalkyl, som visade att alla dessa stenkolsverk gingo med stor förlust och åtminstone icke kunde egentligen betala någon afgift, om man toge hänsyn dertill. Då jag derjemte tog i betraktande, att denna afgift utgår efter bruttoinkomsten, utaf afseende på huru afären går, så fann jag för min del billigt att den nedsattes från 2 procent eller $\frac{1}{50}$ till 1 procent eller $\frac{1}{100}$. Det vore i stenkolsindustriens intresse att man icke satte denna afgäld högre än som nu af reservanterna är föreslaget. Man måste alltid besinna att jordegaren sitter lugnt och stilla och bär upp en hundradel af värdet utaf det som brytes. Det är koncessionshafvaren som drifver affären och är utsatt för stora förluster. Detta är enligt mitt förmenande något, som man

*Lagförslag
angående
eftersökande
och be-
arbetande af
stenkols-
fyndigheter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

icke bör förbise. Jag yrkar lika med Grefve Strömfelt, att afgälden måtte sättas till en hundradedel och icke till en femtiondedel.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade Herr Grefven och Talmannen, att, då särskilda yrkanden framstälts i afseende på den föredragna 22 §, under det att beträffande 2 kapitlets öfverskrift något egentligt yrkande icke förekommit, proposition på godkännande af berörda öfverskrift torde böra gifvas, först efter det beslut fattats angående lydelsen af förenämnda §.

Härefter gjordes propositioner, först på godkännande af 22 § med den lydelse Utskottet föreslagit och sedan på paragrafens godkännande med den ändring, att orden: "en femtiondedel" utbyttes mot orden: *en hundradedel*; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid sedermera framställd proposition på godkännande af 2 kapitlets öfverskrift förklarades denna proposition vara med ja besvarad.

23—25 §§, 3 kapitlets öfverskrift, 26—32 §§, 4 kapitlets öfverskrift samt 33—40 §§.

Godkändes.

41 §.

Grefve Strömfelt: Jag är ledsn att icke bergsöfverstyrelsens chef är här närvarande. Jag vill icke yrka ändring af denna paragraf, utan blott till protokollet uttala, att då ingen stenkolsgrufva kan arbeta utan att hålla en fullt kunnig ingenjör, hvilken i vanligaste fall utgått från bergsskola, det synes onödigt att bergmästaren skall kunna dekretera att en bergsingenjör skall resa ned och mäta grufvan. Detta är så mycket mer olämpligt som under den tid en sådan ingenjör verkställer mätning i grufva allt arbete måste afstanna i den del, der mätningen sker. Våra grufingenjörer mäta och afväga grufvorna minst två gånger i månaden. Man har svarat mig i Utskottet att det vore troligt att genom anmälan hos bergsöfverstyrelsen man kunde få sin egen ingenjör förordnad att göra dessa arbeten; men nu är dock redan för Skåne en ingenjör förordnad att utföra detta arbete.

Jag har endast velat till protokollet uttala denna anmärkning.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och den ifrågavarande paragrafen godkändes.

42—44 §§.

Godkändes.

45 §.

Herr Statsrådet von Krusenstjerna: Mot den ändring, som Lag-Utskottet vidtagit i mom. a) af 45 § synas åtskilliga anmärkningar

kunna och böra göras. Kongl. Maj:t har föreslagit att de äldre stenkolsgrufvorna skulle sortera under 1884 års grufvestadga och således komma i åtnjutande af de många lättnader för industrien, som denna stadga bereder i jemförelse med 1855 års grufvestadga, och särskildt den stora vinsten att genom arbete i ett utmål kunna försvara flera sammanhängande utmål äfvensom den fördelen att få i lag befäst den nu åtminstone tvifvelaktiga rättigheten till de eldfasta leror, som anträffas inom utmålet. Då emellertid det område, inom hvilket jordegares byggnader äro skyddade mot grufarbete, är något större enligt 1884 års grufvestadga än enligt den förut gällande, i det att det fridlysta området enligt den förstnämnda stadgan är en cirkel med 200 meters radie, men enligt 1855 års stadga allenast sträcker sig till ett afstånd af 178,14 meter (100 famnar), från byggnaden, har Kongl. Maj:t, för att icke stenkolsindustrien i detta hänsseende måtte lida någon inskränkning i sin redan befästa rättighet, föreslagit, att i fråga om det fridlysta området 1855 års och icke 1884 års grufvestadga skall tillämpas i afseende å äldre stenkolsgrufvor.

Men Utskottet har gått vida längre. I den af Kammaren redan antagna 16 § äro byggnader inom det åt koncessionshafvaren upplåtne område mindre skyddade mot grufarbete än enligt 1885 års grufvestadga. Enligt 16 § får man med arbete under jord gå så nära boningshus som 15 meter i stället för enligt 1855 års grufvestadga 100 famnar (178,14 meter) och i fråga om andra byggnader får man arbeta äfven under dem, blott man icke går närmare dagytan är trettio meter. Det är detta Utskottet vill tillämpa äfven på de gamla grufvor, som i öfrigt qvarstå under inmutningssystemet och icke gå in under den nya lagens koncessionssystem.

Då man kommit till den uppfattning, att det ur teknisk synpunkt icke är förenadt med någon synnerlig betänklighet att låta grufarbete under jord fortgå närmare byggnader än förut varit medgifvet, har Utskottet ansett det vara en gärd af billighet mot de gamla grufvorna att man låte denna liberalare uppfattning komma äfven dem till godo. Men Utskottet har härvid icke fäst tillräcklig uppmärksamhet vid en omständighet, som jag för min del anser böra tillmätas stor vikt och det är jordegarens klara rätt. Den enligt 16 § koncessionshafvare gifna rätt att med sitt grufarbete under jord gå närmare byggnader än förut, motsvaras å andra sidan af den nya skyldighet han fått att till jordegaren erlägga en afgäld af 2 procent af värdet af de stenkol och eldfasta leror, som uppfordras. Här åter gifver Utskottet de gamle grufvegarne rättighet att under jord gå lika nära intill byggnaderna som koncessionshafvarne, utan att de därför behöfva erlägga motsvarande afgäld. Man vill derigenom ställa de gamle grufvegarne icke blott i samma, utan i en vida bättre ställning än koncessionshafvarne, och denna bättre ställning beredes dem på jordegarens bekostnad. Nu är jordegaren obestridligen fredad för allt grufarbete inom ett område af 178,14 meters radie kring hans byggnader. Inom detta område är han nu obestridligen egare till alla stenkolstillgångar, som der anträffas. Han ensam kan arbeta der. Inmutaren har ingen rätt till dem. Dessa tillgångar vill man nu med Utskottet taga ifrån jordegaren och skänka

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsyndig-
heter.
(Forts.)*

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

åt grufvegaren. Här är dock, mine herrar, icke fråga om någon obetydlighet, det har Utskottet sjelf sagt och derom yttrade sig äfven Grefve Strömfelt i något af hans anföranden i dag. Vid motiveringen till 16 § talar nemligen Utskottet om "de ofantliga kvantiteter stenkol", som genom bestämmelserna i denna § onödigtvis lemnas värdelösa. Dessa ofantliga kvantiteter tager man från jordegaren och skänker åt grufvegaren. Om det är, hvilket jag icke vill bestrida, behöfligt och angeläget för grufvegaren att komma i besittning af dessa stenkolltillgångar, då finnes därför en mycket enkel och naturlig utväg, och det är att han söker koncession. Men han får då betala afgäld till jordegaren. För min del kan jag icke finna annat än att den ändring, Lag-Utskottet här föreslagit, är betänkelig med hänsyn till jordegarens rätt.

Härtill kommer en anmärkning mot förslagets redaktion. Det stadgas, att innehafvare af äldre grufva skall för rätt att under jord framdrifva arbetet enligt 16 § ställa pant för skada och intrång, som han kan komma att tillskynda jordegare eller annan. Jag vill då till en början erinra att denna pant icke utgör någon lösen, som motsvarar den koncessionshafvarens åliggande afgäld utan en säkerhet för den möjliga skada, han kan komma att göra. Det föreskrifves nu i Utskottets förslag att han skall ställa denna pant i penningar eller obligationer, utan att någon föreskrift lemnats om obligationernas beskaffenhet, på sätt det förekommer i 11 § af lagförslaget, der det stadgas, att dessa obligationer skola vara statens eller allmänna hypoteksbankens. Här kan således grufnehafvaren aflemna obligationer af hvilken beskaffenhet som helst och då kan säkerheten för jordegaren blifva ganska klen.

Herr Bergström: Herr grefve och Talman! Då Statsrådet och Chefen för Civildepartementet inför Kongl. Maj:t föredrog detta lagförslag, omförmäldde han också den af stenkolsindustriens målsmän uttalade önskan att innehafvare af äldre stenkolsgrufva skulle få samma förmån som innehafvare af de nya grufvor, hvilka inträde under koncessionssystemet, nemligen att under jord framdrifva arbetet så nära intill byggnad, tomtplats och trädgård, som en koncessionshafvare egde göra. Efter att hafva omnämnt detta, anförde Herr Statsrådet, att en sådan förmån alldeles icke kunde förunnas, ty egaren af den äldre grufvan vore icke skyldig att nedsätta pant för skada och intrång som af arbetet kunde uppkomma. Något annat skäl för hinder mot bifall till hvad stenkolsindustriens målsmän önskat uppgafs icke. Nå väl, just detta hinder har Utskottet undanröjt! Såsom Herr Talmannen behagade finna, har Utskottet föreslagit att, om innehafvare af äldre grufva vill åtnjuta den rätt, koncessionssystemet erbjuder, nemligen att framdrifva arbete under jord ända till 15 meter nära boningshus m. m., skall han göra en deposition, hvars minimum är 27,000 kronor. Vid sådant förhållande kan jag icke förstå annat än att all rättfärdighet är uppfylld och att det af Herr Departementschefen såsom hinder åberopade förhållande icke vidare förefinnes. Jag kan icke tro, att någon Konungens Befallningshafvande skulle tillåta sig att godkänna deposition af andra obligationer än de, som äro omnämnde i 11 § d. v. s. "statens eller allmänna hypoteksbankens" och hvilken det enligt samma

paragraf åligger en koncessionsinnehafvare att nedsätta. Det kan väl icke falla någon förnuftig människa in att antaga, det en innehafvare af en äldre grufva skulle vara berättigad att deponera andra och sämre obligationer än en koncessionsinnehafvare enligt 11 § är skyldig nedsätta. Derom kan enligt mitt förmenande icke uppstå något tvifvel.

Ifrågavarande bestämmelse är gifven i jordegarens intresse. Hvarken 1855 eller 1884 års grufvestadga lemna jordegaren något annat skydd mot arbete under jord än det han åtnjuter mot arbete i dagen. I dessa författningar stadgas, att man icke får inmuta mineralfyndighet å ställe, som ligger närmare till boningshus, annan åbyggnad, tomtplats och trädgård än 100 famnar (178,14 meter) enligt den förra stadgan och 200 meter enligt den senare; och samma författningar innehålla vidare i fråga om utmål, att sådant i regeln skall läggas i qvadratisk eller rektangulär form, men att bergmästaren får afvika från denna form, i händelse sådant område, som är skyddadt mot inmutning, lägger hinder i vägen för den regelrätta utmålsläggningen. Dyligt område får således icke läggas inom utmålsgränser. Nu äro två fall möjliga, antingen äro dessa områden belägna utom utmålet och i denna händelse kan icke sådan fråga, hvarom nu är tal, uppstå, ty så väl den äldre grufvans innehafvare, som koncessionshafvaren äro förbjudne arbeta utom gränserna för utmålet eller koncessionsområdet och dessa gränser räknas såsom i lagen föreskrifves lodräta; eller ock hafva inom ett utmåls gränser lagts byggnader och platser, som enligt grufvestadgorna bort vara skyddade mot att komma inom utmålet. Detta kan hafva skett på två sätt, antingen så, att egaren till dylika byggnader och platser medgifvit det, eller ock så, att bergmästaren, med förbi-seende af lagens stadgande, lagt dem inom utmålet och jordegaren försummat klaga, i hvilken händelse utmålsförrättningen vunnit laga kraft. Men i begge dessa fallen har grufvegaren rätt att utan inskränkning bedrifva arbetet under jord, ty hvarken 1855 års grufvestadga eller 1884 års stadga lemna särskildt skydd mot arbete under jord, så vidt detta icke drifves utöfver utmålets gränser. Nu har deremot Utskottet beträffande de äldre grufvorna föreslagit, att äfven dessa byggnader och områden skola få samma skydd, som de hafva i afseende å en koncessionshafvare. Man får icke närma sig ett boningshus på kortare afstånd än 15 meter o. s. v. Jag kan icke förstå annat än att detta är i jordegarens eller husegarens intresse. Saken är visserligen den, att det för jordegare vore önskligt, att de måtte kunna lagligen hindra äldre grufvors innehafvare från att arbeta så nära intill boningshus m. m. som 15 meter, hvarigenom jordegarna förmena sig ega utsigt till att kunna förmå grufinnehafvare att söka koncession och sålunda underkasta sig skyldigheten att erlægga afgäld. Men det är fråga om lagstiftningen bör understödja en sådan önskan. Man söker visserligen på alla sätt tvinga grufinnehafvare att ingå på koncessionssystemet och den dermed följande skyldigheten att erlægga afgäld, men jag kan dertill icke finna någon anledning. Jordegaren har en gång haft valet att antingen gå in och deltaga i arbetet eller låta bli det. Har han valt det senare, eger han icke anspråk på någon afgäld.

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.*
(Forts.)

Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts.)

Man må teoretiskt antaga och påstå, att en jordegare framför alla är egare till de mineral, som finnas i hans jord, men tager han icke sjelf upp dem och icke heller någon annan får uppfordra dem, är det endast att tillskynda nationalhushållningen en stor förlust, om man låter sådana pelare som dessa under ett område med radie af 100 famnar eller 178,14 meter stå ouppbrutne.

På dessa grunder yrkar jag att Kammaren måtte bifalla Utskottets förslag i punkten a) af 45 §.

Herr Hallenborg: Jag är till alla delar förekommen af Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet. Jag inskränker mig följaktligen endast till att yrka, det Kammaren, med förkastande af Utskottets föreliggande förslag, så vidt det skiljer sig från motsvarande paragraf af Kongl. Maj:ts förslag i ämnet, måtte godkänna paragrafen med den af Kongl. Maj:t därför föreslagna lydelse.

Grefve Strömfelt: Sedan det nu blifvit yrkadt afslag, ber jag att få säga några få ord.

Denna paragrafs lagstiftning omfattar hela den hittills varande industrien, den industri som nu existerar. Det är denna industris arbete, som, utan all afkomst för egen räkning, lyft den svenska stenkolsindustrien till den punkt af statsintresse, hvartill den kommit, som gifvit fosterlandet förmåga af sjelfförsvar under alla omständigheter, utan att fosterlandet betalat ett öre till densamma, ty de grufvor, som förse statens jernvägar med stenkol, äro de sist anlagda, egentligen Bjufs grufva. Nu vill man drifva in dessa gamla grufvor under koncessionssystemet för att få dem att skatta till jordegaren; vilja de ej krypa under oket, söker man här i paragrafen göra dem lifvet så surt som möjligt.

Jag skulle bedja att få besvara ett uttryck af Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet. Han medgaf att dessa ofta omtalade pelare, hvarom äfven här är fråga, äro oerhörda. Han sade vidare att då icke jordegaren afsagt sig rätten till dem, de äro jordegarens egendom. Jag vill icke tvista om, huru vida de äro hans egendom; men har han icke afsagt sig rätten till dem?

Jag vill be herrarne fästa uppmärksamheten vid detta. Då bergmästaren frågar jordegaren vid utmålsläggningen: Vill ni deltaga i företaget? Och jordegaren svarar nej; hvad erbjöds honom då? Honom erbjöds deltagande i industriens *varande* och *framdeles blifvande* förmåner i afseende å företaget. Då han svarade nej, hvad gjorde han då? Han afsade sig naturligtvis så väl industriens varande *som dess framdeles blifvande förmåner*. Alltså eger han icke, så vidt jag kan finna, dessa under hans jord befintliga tyndigheter. Finnes det dessutom någon rimlighet deri, att, därför att en lagstiftning förut varit orimlig, såsom t. ex. med afståndet 178,14 meter, bibehålla den, då en ny utarbetats och pröfvas? Jag kan icke fatta detta.

Hvad är det, som här begäres af den äldre stenkolsindustrien? Ingenting annat än full likställighet. Man talar så ofta om likställighet inför lagen. Är då den varande industrien en pariasklass, som

skall ställas utanför en ny lags på den tillämpliga bestämmelser? Hvad äro dessa 178,14 meter? Endast en teknisk fråga. Komitén har efter undersökning funnit, att 15 meter gifva fullt tillräckligt skydd, men likväl vill man behålla 178,14 meter här. Detta är fullkomligt orättvist, och för min del ber jag att få instämma i det af Utskottets ordförande gjorda yrkandet om bifall till Utskottets förslag.

*Lagförslag
angående
eftersökande
och bearbe-
tande af sten-
kolsfyndig-
heter.
(Forts)*

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende på förevarande paragraf yrkats, dels att den skulle godkännas med den lydelse Utskottet föreslagit, dels ock, af Herr *Hallenborg*, att Kammaren, med förkastande af Utskottets berörda förslag, så vidt det skilde sig från motsvarande paragraf af Kongl. Maj:ts förslag i ämnet, skulle godkänna paragrafen med den af Kongl. Maj:t därför föreslagna lydelse.

Sedermåra gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på paragrafens godkännande med den lydelse Utskottet föreslagit vara med öfvervägande ja besvarad.

46—48 §§, 5 kapitlets öfverskrift, slutmeningen och rubriken.

Godkändes.

Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom Kammarens förut fattade, här ofvan antecknade beslut.

Föredrogs å nyo och bifölls Riksdagens Särskilda Utskotts den 21 och 27 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 2, i anledning deraf att Riksdagen, jemte godkännande i öfrigt af det af Utskottet i dess utlåtande N:o 1 framlagda förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige och till lag angående renmärken, till Utskottet återförvisat slutmeningarna i dessa lagförslag.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Odelberg* under 12 dagar från och med den 30 innevarande April.

Kammaren åtskildes kl. 3,12 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 28 April, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för sammanträdet på förmiddagen.

Föredrogs å nyo och bifölls Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 21 och 27 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 12, i fråga om utfärdande af en allmän författning rörande koncession till telegraf- eller telefonanläggningar;

och skulle, jemlikt stadgandet i 3 mom. af 63 § Riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas Medkammaren.

*Om villkoren
för enskilda
telefonliniers
anläggande.*

Föredrogs å nyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 21 och 27 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 13, med anledning af väckt fråga om framställning till Kongl. Maj:t rörande villkoren för enskilda telefonliniers anläggande.

Herr Roos, Wilhelm: Såsom af ordalagen i föreliggande betänkande framgår, har Utskottet ansett sig böra tillstyrka motionen, för den händelse att icke det först föredragna betänkandet skulle bifallas.

Det förut föredragna betänkandet innehåller en hemställan, att "Kammaren ville för sin del besluta, det Riksdagen skall i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till Riksdagens pröfning framlägga förslag till författning rörande meddelandet af koncessioner åt enskilde att anlägga telegraf- eller telefoninrättningar."

Sedan denna hemställan blifvit af Kammaren bifallen, anser jag en sådan skrifvelse, som i det förevarande betänkandet föreslås, knapt nog vara erforderlig och anhåller därför om afslag å Utskottets hemställan.

Herr Bäckström: Då jag har anledning tro, att den föregående motionen i Andra Kammaren har föga utsigt till framgång, men min motion deremot torde hafva utsigt att bifallas, hemställer jag vördsam om bifall till den föreslagna skrifvelsen.

Herr Leffler: Den föregående talaren har yrkat bifall till sin motion på den grund att min motion skulle hafva föga utsigt till framgång i Andra Kammaren. Men det är, såsom jag tror, precis lika mycken eller lika liten utsigt för att hans motion skulle i Andra Kammaren bifallas; och jag vet därför icke, om det kan vara skäl att besvära Kongl. Maj:t med två skrifvelser.

Det finnes för öfrigt en sak i hans motion, som jag skulle vilja opponera mig emot. Frågan synes mig vara alltför ensidigt betraktad.

Syftet med min motion var att få en lagstiftning, som afsåge icke allenast de enskildes och bolagens utan äfven statens och den stora allmänhetens intressen. Jag tror att deremot den nu förevarande motionen mycket lätt kunde tydas så, som om meningen vore att, med förbiseende af den stora allmänhetens och statens bästa, den hufvudsakliga vigten borde fästas vid telefonegarnes.

På grund häraf får jag yrka bifall till Utskottets förslag, att nu föreliggande motion icke måtte till någon åtgärd föranleda, emedan hvad i densamma kan vara berättigadt redan innehålles i den motion, som nyss blifvit af denna Kammare bifallen.

Herr Bäckström: Då jag finner, att det kunde vara lämpligare att, i stället för att för det närvarande bifalla min motion, yrka återremiss af densamma, till dess man finge höra, huru Andra Kammaren i frågan beslutat, ber jag att få återtaga mitt förra yrkande och anhåller vördsamt om återremiss.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad och Herr *Leffler* återtagit sitt yrkande, gjordes propositioner, först på bifall till hvad Utskottet i förevarande utlåtande hemställt, vidare derpå att utlåtandet skulle till Utskottet återförvisas och sedermera på afslag å Utskottets hemställan, hvarefter propositionen på utlåtandets återförvisning upprepades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 21 och 27 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 14, i fråga om nedsättning af telegramportot.

Om nedsättning i telegramportot.

Herr Roos, Wilhelm: Då en Kammare skall besluta i fråga om en, af en annan Kammare redan antagen skrifvelse, så böra naturligen ordalagen vara alldeles lika; men här i detta betänkande hafva emellertid ett par ord blifvit omkastade, hvarförutan ett tryckfel insmugit sig, så att förslaget icke blir precis lika lydande med Andra Kammarens.

Jag ber därför få hemställa, att i stället för det förslag, som innehålles i betänkandet, Kammarens beslut måtte inskränkas derhän, att Kammaren för sin del biträder det i Andra Kammaren i ärendet fattade beslut. Derigenom blifva båda skrifvelseförslagen fullkomligt lika lydande.

Om nedsättning i telegramporot.
(Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning beslöt Kammaren biträda Andra Kammarens i ämnet fattade beslut.

Föredrogs å nyo och bifölls Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 21 och 27 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 15, i anledning af väckt förslag angående förändrade bestämmelser i fråga om vilkoren för utöfvande af medicinsk praktik.

Föredrogs å nyo och bifölls Stats-Utskottets den 24 och 27 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 12 a, med anledning af Kongl. Maj:ts framställningar angående anslag till vissa byggnader för hospitalsvården;

N:o 52 i anledning af väckta motioner om nedsättning af annuiteterna å de till vissa enskilda jernvägsaktiebolag lemnade låneunderstöd af statsmedel; samt

N:o 53, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående pensionsrätt för innehafvare af en professur, afsedd att vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet genom särskilda gåfvomedel upprättas.

Ifrågasatt nedsättning i grundskatter samt lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

Föredrogs å nyo Stats-Utskottets den 24 och 27 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 54, i anledning af väckta motioner rörande dels nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt dels lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

Friherre Klinckowström: Det något knapphändiga förslag till beslut, som Stats-Utskottet i frågan affattat, som jag förmodar och och att döma af de talrika reservationer, Andra Kammarens Stats-Utskottsledamöter afgifvit, med hjälp af den förseglade sedeln, kan icke annat än på det högsta förvåna mig. En så viktig fråga som den här föreliggande affärdar Stats-Utskottet på summa 5 rader och uppgifver såsom skäl, att det beslut, föregående Riksdag fattat om 30 procent af afskrifning af grundskatterna samt rustnings och roteringsbesvären, först med innevarande år tillämpas, och således anser Utskottet detta vara ett tillräckligt och fullgiltigt skäl att icke nu tillstyrka Riksdagen att vidtaga några åtgärder med anledning af förenämnde motionärers förslag. Om man äfven icke vill ingå på en afskrifning, som naturligtvis icke vid denna riksdag kan komma i fråga, synes det mig dock vara rättvist och billigt, att hvad reservanternas i Stats-Utskottet tillstyrkt, nemligen en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, på det Kongl. Maj:t måtte till nästa Riksdag framlägga förslag till en ytterligare afskrifning af grundskatterna och motsvarande lättnader i rustnings- och roteringsbesvären är verkligen en ganska billig begäran. När man tänker på, hvilka svårigheter landtmannen

har, i synnerhet de mindre hemmansegarne och skattejordsinnehafvarne, som mest äro betungade af dessa skatter, att kunna draga sig fram, i synnerhet under nu varande, för landbruket så ofördelaktiga förhållanden, så synes det verkligen vara ett ganska godt medel att lindra och förminska denna nöd och dessa svårigheter genom att nu ytterligare få en afskrifning till stånd, och då Kongl. Maj:t redan har genom sin främste rådgifvare erkänt, att grundskatterna äro sekelgamla orättvisor mot det jordbrukande ståndet, måste man finna, att man icke nog hastigt kan göra sig af dermed; och äfven om icke grundskatteafskrifningen och motsvarande lindringar af indelningsverkets bördor kunna ega rum till nästa riksdag, vore, om en sådan skrifvelse afgår till Kongl. Maj:t, att förmoda, att Kongl. Maj:t dock ville taga denna för jordbruksnäringen så viktiga fråga under det betraktande, att frågan blefve i princip afgjord och på samma gång äfven några grunder lemnade till Riksdagens afgörande angående vår arméorganisations förändring, denna grundad på de bestående förhållandena med afseende på stamtruppen. Att få dessa frågor afgjorda i princip och en öfverenskommelse träffad mellan de båda statsmakterna rörande så väl tiden som sättet för grundskatternas afskrifning samt äfven att landet med afseende på den nya arméorganisationen må få säkerhet derom, att denna kommer att grunda sig på bibehållandet af hvad som är godt och friskt i den indelta armén, det är med hänsyn till dessa frågor, som det synts mig vara af vikt, att Kongl. Maj:t framträder med nådig proposition derom till nästa Riksdag, hvilket skulle bidraga till att frågorna blefve till allas belåtenhet afgjorda. Sker det icke, fruktar jag, mine herrar, att åtminstone på 4:de hufvudtiteln vid nästa statsreglering alla nya organisationsförslag, i fall propositioner derom blifva af Kongl. Maj:t framställda, blifva illa upptagna af Riksdagens flertal, och detta med rätta.

På grund af hvad jag här i största korthet haft äran anföra, får jag vördsamt anhålla om afslag på Stats-Utskottets här föreliggande hemställan, och att Kammaren ville bifalla reservanternas förslag till underdånig skrifvelse, hvarom jag får bedja, att Herr Talmannen ville framställa proposition.

Grefve Sparre: Hänvisande till hvad Utskottet i sitt betänkande anfört, anhåller jag att i korthet få yrka bifall till Utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad Utskottet i förevarande utlåtande hemställt och sedan derpå att Kammaren med afslag å Utskottets hemställan, skulle godkänna det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet fogade reservationen, samt förklarade, efter att hafva upprepat propositionen på bifall till Utskottets hemställan, sig finna denna proposition med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klinckowström* begärde votering, i anledning hvaraf

*Ifrågasatt
nedsättning i
grundskatter
samt lindring
i rustnings-
och roterings-
besvärerna.
(Forts.)*

upsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller Stats-Utskottets utlåtande N:o 54, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utlåtandet och godkännes det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet fogade reservationen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—41;

Nej—5.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Grefve *Barnekow* under fjorton dagar från denna dag.

Kammarens åtskildes kl. 7,36 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
